

DIREKTIVA 2002/21/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 7. ožujka 2002.

o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

uzimajući o obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice a posebno njegov članak 95.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije ⁽¹⁾,

uzimajući u obzir mišljenje Ekonomskog i socijalnog odbora ⁽²⁾,

u skladu s postupkom utvrđenim člankom 251. Ugovora ⁽³⁾,

budući da:

- (1) Postojeći regulatorni okvir za telekomunikacije bio je uspješan u stvaranju uvjeta za učinkovito tržišno natjecanje u sektoru telekomunikacija tijekom tranzicije od monopola do potpunog tržišnog natjecanja.
- (2) Dana 10. studenoga 1999. Komisija je objavila dokument upućen Europskom parlamentu, Vijeću, Ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljen „U susret novom okviru za elektroničku infrastrukturu i pripadajuće usluge – ocjena stanja komunikacija u 1999. godini”. U tom je dokumentu Komisija ocijenila postojeći regulatorni okvir za telekomunikacije, u skladu sa svojom obvezom prema članku 8. Direktive Vijeća 90/387/EEZ od 28. lipnja 1990. o uspostavljanju unutarnjeg tržišta za telekomunikacijske usluge kroz primjenu otvorenog pristupa mreži ⁽⁴⁾. U njemu je također na javnu raspravu dat niz prijedloga za novi regulatorni okvir za elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i pripadajuće usluge.
- (3) Dana 26. travnja 2000. Komisija je objavila dokument upućen Europskom parlamentu, Vijeću, Ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija o rezultatima javne rasprave o dokumentu iz 1999. i stavovima u vezi s novog regulatornog okvira. U tom su dokumentu sažeti rezultati javne rasprave i naznačeni određeni osnovni stavovi za pripremu novog regulatornog okvira za elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i pripadajuće usluge.

⁽¹⁾ SL C 365 E, 19.12.2000., str. 198 i SL C 270 E, 25.9.2001., str. 199.

⁽²⁾ SL C 123, 25.4.2001., str. 56.

⁽³⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 1. ožujka 2001. (SL C 277, 1.10.2001., str. 91.), Zajedničko stajalište Vijeća od 17. rujna 2001. (SL C 337, 30.11.2001., str. 34.) i Odluka Europskog parlamenta od 12. prosinca 2001. (još nije objavljena u Službenom listu), Odluka Vijeća od 14. veljače 2002.

⁽⁴⁾ SL L 192, 24.7.1990., str. 1. Direktiva kako je izmijenjena Direktivom 97/51/EC Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 295, 29.10.1997., str. 23.).

▼B

- (4) Naglasak Sastanka Vijeća Europe održanog u Lisabonu 23. i 24. ožujka 2000. bio je na mogućnostima rasta, tržišnog natjecanja i stvaranja novih radnih mjesta prelaskom na digitalno, na znanju zasnovano gospodarstvo. Posebno je naglašena važnost pristupa europskog gospodarstva i građana jeftinoj, kvalitetnoj komunikacijskoj infrastrukturi i širokom spektru usluga.
- (5) Približavanje sektora telekomunikacija, medija i informatičke tehnologije podrazumijeva pokrivanje svih transmisijskih mreža i usluga jedinstvenim regulatornim okvirom. Taj regulatorni okvir sastoji se od ove Direktive i četiri posebne direktive: Direktive 2002/20/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o ovlaštenju elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga (Direktiva o ovlaštenju)⁽¹⁾, Direktive 2002/19/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o pristupu i međusobnom povezivanju elektroničkih komunikacijskih mreža i pripadajuće opreme (Direktiva o pristupu)⁽²⁾, Direktive 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi)⁽³⁾, Direktive 97/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 1997. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području telekomunikacija⁽⁴⁾, (dalje u tekstu „Posebne direktive”). Potrebno je odvojiti regulativu o prijenosu od regulative o sadržaju. Ovaj okvir stoga ne pokriva sadržaj usluga koje se isporučuju preko elektroničkih komunikacijskih mreža korištenjem elektroničkih komunikacijskih usluga, kao što je sadržaj radiodifuzijskog emitiranja, financijske i neke usluge informacijskog društva, i zato ne dovodi u pitanje mjere koje se u vezi s tim uslugama usvajaju na razini Zajednice ili država u skladu s pravom Zajednice s ciljem promicanja kulturne i jezične raznolikosti i očuvanja medijskog pluralizma. Sadržaj televizijskih programa obuhvaćen je Direktivom Vijeća 89/552/EEZ od 3. listopada 1989. o usklađivanju određenih odredaba predviđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama u odnosu na obavljanje djelatnosti televizijskog emitiranja⁽⁵⁾. Odvajanje regulative o prijenosu od regulative o sadržaju ne dovodi u pitanje uzimanje u obzir veza koje među njima postoje, posebno kako bi se osigurao medijski pluralizam, kulturna raznolikost i zaštita potrošača.
- (6) Regulativa koja se bavi audiovizualnom politikom i sadržajem teži postizanju ciljeva od općeg interesa kao što su sloboda izražavanja, medijski pluralizam, nepristranost, kulturna i jezična raznolikost, socijalna inkluzija, zaštita potrošača i zaštita maloljetnika. Komunikacija Komisije „Načela i smjernice audiovizualne politike Zajednice u digitalnom dobu” i zaključci Vijeća

⁽¹⁾ SL L 108, 24.4.2002., str. 21.

⁽²⁾ SL L 108, 24.4.2002., str. 7.

⁽³⁾ SL L 108, 24.4.2002., str. 51.

⁽⁴⁾ SL L 24, 30.1.1998., str. 1.

⁽⁵⁾ SL L 298, 17.10.1989., str. 23. Direktiva kako je izmijenjena Direktivom 97/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 202, 30.7.1997., str. 60.).

▼B

od 6. lipnja 2000. koji pozdravljaju ovaj dokument, utvrđuju ključne aktivnosti koje Zajednica mora poduzeti u provođenju svoje audiovizualne politike.

- (7) Odredbe ove Direktive i posebnih direktiva ne dovode u pitanje mogućnost da svaka država članica poduzima neophodne mjere s ciljem zaštite njenih osnovnih sigurnosnih interesa, očuvanja općeg interesa i javne sigurnosti, dopuštanja istražnih radnji, otkrivanja i sudskog gonjenja kaznenih djela, kao i uspostavljanja, od strane državnih regulatornih tijela, posebnih i proporcionalnih obveza za pružatelje elektroničkih komunikacijskih usluga.
- (8) Ova Direktiva ne obuhvaća opremu u okviru područja primjene Direktive 1999/5/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 1999. o radijskoj opremi i telekomunikacijskoj terminalnoj opremi te o uzajamnom priznavanju njihove sukladnosti ⁽¹⁾, ali ona obuhvaća opremu potrošača koja se upotrebljava za digitalnu televiziju. Važno je da regulatori potiču suradnju između mrežnih operatora i proizvođača terminalne opreme kako bi se korisnicima s invaliditetom olakšao pristup elektroničkim komunikacijskim uslugama.
- (9) Usluge informacijskog društva obuhvaćene su Direktivom 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektronske trgovine, (Direktiva o elektroničkoj trgovini) ⁽²⁾.
- (10) Definicija „usluga informacijskog društva” u članku 1. Direktive 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih norma i propisa te pravila za usluge informacijskog društva ⁽³⁾ obuhvaća cijeli niz gospodarskih aktivnosti koje se odvijaju na internetu. Većina ovih aktivnosti nije obuhvaćena ovom Direktivom budući da se one ne temelje u potpunosti, ili većim dijelom, na prijenosu signala elektroničkim komunikacijskim mrežama. Usluge glasovne telefonije i prijenosa elektroničke pošte obuhvaćene su ovom Direktivom. Isto poduzeće, npr. jedan pružatelj internetskih usluga, može dobavljati oboje, i elektroničke komunikacijske usluge, kao što je pristup internetu, i usluge koje nisu obuhvaćene ovom Direktivom, kao što je pružanje sadržaja na internetu (*web-based*).
- (11) U skladu s načelom razdvajanja regulatornih i operativnih funkcija, države članice trebaju osigurati neovisnost državnog regulatornog tijela ili regulatornih tijela s ciljem osiguranja nepristranosti njihovih odluka. Ovaj zahtjev za neovisnošću ne dovodi u pitanje institucionalnu autonomiju i ustavne obveze država članica ili načelo neutralnosti u vezi s propisima u državama

⁽¹⁾ SL L 91, 7.4.1999., str. 10.

⁽²⁾ SL L 178, 17.7.2000., str. 1.

⁽³⁾ SL L 204, 21.7.1998., str. 37. Direktiva kako je izmijenjena Direktivom 98/48/EZ (SL L 217, 5.8.1998., str. 18.).

▼B

članicama kojima se reguliraju vlasnička prava utvrđena člankom 295. Ugovora. Državna regulatorna tijela trebaju imati na raspolaganju sve potrebne resurse, u smislu osoblja, stručnjaka i novčanih sredstava za obavljanje svojih zadaća.

- (12) Svaka stranka na koju se odnosi odluka državnog regulatornog tijela treba imati pravo podnošenja žalbe tijelu koje je neovisno o strankama u postupku. Ovo tijelo može biti sud. Nadalje, svako poduzeće koje smatra da njegov zahtjev za dodjelu prava na instaliranje opreme nije razmatran u skladu s načelima iz ove Direktive mora imati mogućnost podnijeti žalbu protiv takve odluke. Taj žalbeni postupak ne dovodi u pitanje podjelu nadležnosti u nacionalnom pravnom sustavu i prava pravnih ili fizičkih osoba prema nacionalnom pravu.

- (13) Državna regulatorna tijela trebaju prikupljati informacije od sudionika na tržištu s ciljem učinkovitog obavljanja njihovih zadataka. Navedene se informacije mogu prikupljati i u ime Komisije, čime joj se omogućava ispunjavanje dužnosti u skladu s pravom Zajednice. Zahtjevi za informacije moraju biti razmjerni potrebama i ne smiju nepotrebno opterećivati poduzeća. Informacije koje prikuplja državno regulatorno tijelo moraju biti javno dostupne, osim u dijelu u kojem su povjerljive u smislu nacionalnih pravila o javnom pristupu informacijama i podložno pravu Zajednice i nacionalnom pravu o poslovnoj tajni.

- (14) Informacija koju državno regulatorno tijelo smatra povjerljivom može se, u skladu s pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima o poslovnoj tajni, dati Komisiji i drugim državnim regulatornim tijelima samo kad je takva razmjena nužno potrebna s ciljem primjene odredaba ove Direktive ili posebnih direktiva. Razmjena informacija mora se ograničiti na relevantno i mora biti proporcionalna svrsi takve razmjene.

- (15) Važno je da se državna regulatorna tijela konzultiraju sa svim zainteresiranim stranama o predloženoj odluci i da uzmu u obzir njihove primjedbe prije donošenja konačne odluke. Kako bi se osiguralo da odluke na nacionalnoj razini nemaju negativan učinak na jedinstveno tržište ili druge ciljeve iz Ugovora, državna regulatorna tijela također trebaju dostaviti nacрте odluka Komisiji i drugim državnim regulatornim tijelima dajući im mogućnost za primjedbe. Primjereno je da državna regulatorna tijela traže mišljenje svih zainteresiranih strana o svim prijedlozima mjera koje utječu na trgovinu među državama članicama. Slučajevi kod kojih se primjenjuju postupci iz članaka 6. i 7. definirani su u ovoj Direktivi i posebnim direktivama. Komisija

▼B

bi morala imati mogućnost, nakon konzultacije s Odborom za komunikacije, zahtijevati od državnog regulatornog tijela povlačenje nacrtu mjere u dijelu koji se tiče definicije relevantnih tržišta ili određivanja odnosno neodređivanja poduzeća sa značajnom tržišnom moći ako takve odluke mogu zapriječiti pristup jedinstvenom tržištu ili nisu u skladu s pravom Zajednice, a posebno zadacima koje moraju izvršiti državna regulatorna tijela. Ovaj postupak ne dovodi u pitanje postupak obavješćivanja definiran Direktivom 98/34/EZ i nadležnostima Komisije prema Ugovoru vezano za povrede prava Zajednice.

- (16) Državna regulatorna tijela moraju imati usklađen sustav ciljeva i načela koje podupiru, i moraju, ako je potrebno, u izvršavanju zadaća vezano uz ovaj regulatorni okvir, usklađivati svoje djelovanje s regulatornim tijelima drugih država članica.
- (17) Djelovanje državnih regulatornih tijela osnovanih u skladu s ovom Direktivom i posebnim direktivama doprinosi ispunjavanju širih ciljeva u području kulture, zapošljavanja, zaštite okoliša, socijalne kohezije i uređenja i planiranja regionalnog područja.
- (18) Zahtjev postavljen državama članicama za osiguranje da državna regulatorna tijela uzmu u obzir, što je moguće više, potrebu da regulativa u odnosu na tehnologije bude neutralna, odnosno da niti ne odlučuje u korist niti odbacuje određeni tip tehnologije, ne znači da se ne mogu kad je to opravdano poduzeti određeni koraci s ciljem promoviranja određenih usluga, na primjer digitalne televizije kao sredstva povećanja učinkovitosti spektra.
- (19) Radijske frekvencije su bitan element elektroničkih telekomunikacijskih usluga koje se temelje na radijskim frekvencijama, i, u mjeri u kojoj se odnose na ove usluge, njihova raspodjela i dodjela od strane državnog regulatornog tijela mora se obavljati u skladu s usklađenim ciljevima i načelima koji reguliraju njihovo djelovanje kao i objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima, koji uzimaju u obzir demokratske, socijalne, lingvističke i kulturne interese vezane za upotrebu frekvencije. Važno je raspodjelu i dodjelu radijskih frekvencija obavljati što je moguće učinkovitije. Prijenos radijskih frekvencija može biti djelotvorno sredstvo za povećanje učinkovitog korištenja spektra, sve dok postoji dovoljno mehanizama za zaštitu općeg interesa, posebno potrebe osiguranja transparentnosti i regulatornog nadzora nad ovim prijenosima. Odluka br. 676/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra u Europskoj zajednici (Odluka o radiofrekvencijskom spektru) ⁽¹⁾ utvrđuje okvir za usklađenje radijskih frekvencija, a djelatnosti vezane za ovu Direktivu moraju nastojati olakšati rad definiran tom Odlukom.

⁽¹⁾ SL L 108, 24.4.2002., str. 21.

▼ B

- (20) Pristup resursima dodjele brojeva na osnovi transparentnih, objektivnih i nediskriminirajućih kriterija bitan je za poduzeća koja se natječu u sektoru elektroničkih komunikacija. Državna regulatorna tijela moraju upravljati svim elementima nacionalnih planova numeriranja, uključujući i kodne točke koje se koriste u mrežnom adresiranju. Ako je potrebno uskladiti resurse dodjele brojeva u Zajednici s ciljem podupiranja razvoja paneuropskih usluga, Zajednica može, koristeći svoju izvršnu moć, donijeti odgovarajuće tehničke mjere za primjenu. Kad je to potrebno zbog osiguranja potpunog globalnog međusobnog funkcioniranja usluga, države članice trebaju u okviru međunarodnih organizacija i foruma gdje se donose odluke o brojevima uskladiti svoja nacionalna stajališta u skladu s Ugovorom. Odredbama ove Direktive ne uspostavljaju se nova područja odgovornosti državnih regulatornih tijela na polju internet imena i adresa.
- (21) Države članice mogu, pri dodjeli radijskih frekvencija i brojeva od izuzetnog gospodarskog značaja koristiti, *inter alia*, postupak odabira zasnovan na tržišnom natjecanju ili uspoređivanju. U provedbi tih postupaka, državna regulatorna tijela moraju uzeti u obzir odredbe članka 8.
- (22) Potrebno je osigurati postupke za dodjelu prava na instaliranje opreme koji su pravovremeni, nediskriminirajući i transparentni i omogućavaju pošteno i učinkovito tržišno natjecanje. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje nacionalne odredbe kojima se regulira izvlaštenje ili korištenje vlasništva, normalno korištenje vlasničkih prava, normalno korištenje javne domene, ili načelo neutralnosti u propisima država članica vezanih za sustav vlasništva nad imovinom.
- (23) Zajedničko korištenje opreme može biti korisno za gradsko planiranje, javno zdravlje ili pitanja okoliša, i državna regulatorna tijela, uz dobrovoljni pristanak zainteresiranih, trebaju podupirati. U slučajevima kad su poduzeća lišena pristupa dobrim alternativama, može biti potrebno uvesti prisilno zajedničko korištenje prostora ili opreme. Ono podrazumijeva, *inter alia*, fizičko dijeljenje prostora i vodova, zgrade, stupa, antene ili antenskog sustava. Prisilno zajedničko korištenje prostora ili opreme može se nametnuti samo nakon iscrpne javne rasprave.
- (24) U slučajevima kad operatori pokretnih mreža zbog zaštite okoliša moraju dijeliti tornjeve ili stupove, ovo prisilno dijeljenje može dovesti do toga da svaki operator zbog zaštite javnog zdravlja mora smanjiti maksimalnu razinu prenesene snage zbog čega će morati postaviti više transmisijskih stanica s ciljem pokrivanja cijelog nacionalnog teritorija.
- (25) U nekim okolnostima postoji potreba za *ex ante* obvezama da bi se osigurao razvoj tržišnog natjecanja. Definicija značajne tržišne snage iz Direktive 97/33/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od

▼B

30. lipnja 1997. o međusobnom povezivanju u telekomunikacijama u pogledu osiguranja osnovne usluge i interoperabilnosti putem primjene načela otvorenog pristupa (ONP)⁽¹⁾ pokazala se, kao prag za određivanje *ex ante* obveza, učinkovitim u početnoj fazi otvaranja tržišta, ali je sada treba prilagoditi kako bi bolje odgovarala složenijim i dinamičnijim tržištima. Zbog toga je definicija koja se koristi u ovoj Direktivi ekvivalentna pojmu dominacije prema definiciji tog pojma u sudskoj praksi Suda i Prvostupanjskog suda Europskih zajednica.

- (26) U nekim slučajevima dva ili više poduzeća mogu dijeliti dominantan položaj ne samo kad među njima postoje strukturalne ili druge veze nego i kad je struktura tržišta na kojem se oni pojavljuju povoljna za zajedničko djelovanje, tj. kad ono potiče paralelno ili udruženo, nenatjecateljsko ponašanje na tržištu.
- (27) Bitno je da se *ex ante* obveze nametnu samo ondje gdje nema učinkovitog natjecanja, tj. na tržištima na kojima postoji jedno ili više poduzeća sa značajnom tržišnom snagom i gdje pravni lijekovi na raspolaganju u nacionalnom pravu ili pravu tržišnog natjecanja Zajednice nisu dovoljni za rješavanje problema. Stoga je potrebno da Komisija u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja izradi smjernice na razini Zajednice kojima bi se rukovodila državna regulatorna tijela u ocjenjivanju djelotvornosti tržišnog natjecanja i značajne tržišne snage. Državna regulatorna tijela trebaju utvrditi jesu li određeni proizvod ili usluga stvarno konkurentni u određenoj geografskoj regiji, koja može biti cijela ili jednim dijelom na državnom području te države članice ili je mogu činiti susjedni dijelovi državnih područja država članica. Analiza učinkovitog tržišnog natjecanja treba sadržavati analizu o tome razvija li se tržište u smjeru tržišnog natjecanja, odnosno je li izostanak djelotvornog natjecanja trajno. Ove se smjernice trebaju baviti i pitanjem novih tržišta u nastajanju na kojima je onaj tko je *de facto* tržišni predvodnik vjerojatno drži značajni tržišni udjel ali ga ne treba podvrgavati neprimjerenim obvezama. Komisija treba redovito preispitivati smjernice kako bi se osigurala njihova primjerenost tržištima koja se naglo razvijaju. Državna regulatorna trebat će surađivati kad se za određeno tržište utvrdi da je transnacionalno.
- (28) U ocjenjivanju ima li neko poduzeće značajnu tržišnu snagu na određenom tržištu, državna regulatorna tijela trebaju djelovati sukladno pravu Zajednice pridajući smjericama Komisije najveću pozornost.
- (29) Zajednica i države članice preuzele su obveze u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji u vezi s normama i regulatornim okvirima u sektoru telekomunikacijskih mreža i usluga.

⁽¹⁾ SL L 199, 26.7.1997., str. 32. Direktiva kako je izmijenjena Direktivom 98/61/EZ (SL L 268, 3.10.1998., str. 37.).

▼B

(30) Normizacija treba biti proces koji je prvenstveno određen tržištem. Međutim, može ipak doći do situacija kad je potrebno tražiti sukladnost s odgovarajućim normama na razini Zajednice s ciljem osiguranja interoperabilnosti na jedinstvenom tržištu. Na nacionalnoj razini, države članice moraju poštovati odredbe Direktive 98/34/EZ. Direktiva 95/47/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o uporabi normi za prijenos televizijskih signala ⁽¹⁾ nije propisala neki određeni digitalni sustav za prijenos televizijskih signala niti vrstu usluga. Preko Digital Video Broadcasting Group, poduzeća na europskom tržištu stvorila su obitelj televizijskih prijenosnih sustava koje je normirao Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI) i koje preporučuje Međunarodna telekomunikacijska unija. Svaku odluku kojom bi se ova norma nametnula kao obavezna treba donijeti nakon sveobuhvatne javne rasprave. Postupci standardizacije koji se navode u ovoj Direktivi ne dovode u pitanje odredbe Direktive 1999/5/EZ, Direktive Vijeća 73/23/EEZ od 19. veljače 1973. o usklađivanju zakonodavstava država članica o električnoj opremi namijenjenoj za uporabu unutar određenih naponskih granica ⁽²⁾ i Direktive Vijeća 89/336/EEZ od 3. svibnja 1989. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na elektromagnetsku kompatibilnost ⁽³⁾.

(31) Potrebno je poticati, na razini korisnika, interoperabilnost digitalnih televizijskih usluga i poboljšane digitalne televizijske opreme s ciljem ostvarivanja slobodnog protoka informacija, medijskog pluralizma i kulturne raznolikosti. Poželjno je da potrošači imaju mogućnost prijema, neovisno o načinu prijenosa, svih digitalnih televizijskih usluga, uzimajući u obzir neutralnost tehnologije, budući tehnološki proces, potrebu promicanja korištenja digitalne televizije i stanje tržišnog natjecanja na tržištu digitalnih televizijskih usluga. Operatori digitalne interaktivne televizije moraju nastojati primjenjivati sustav otvorenog aplikacijskog programskog sučelja (API) koje je u skladu sa standardima ili specifikacijama koje je usvojila Europska normizacijska organizacija. Potrebno je poticati i organizirati prelaske s postojećeg API sustava na novi otvoreni API sustav, na primjer pismima o razumijevanju među svim relevantnim tržišnim sudionicima. Otvoreni API sustav olakšava mogućnost interoperabilnosti, tj. prenosivost interaktivnog sadržaja između raznih mehanizama isporuke i punu funkcionalnost tog sadržaja na poboljšanoj digitalnoj televizijskoj opremi. Treba, međutim, voditi računa o potrebi neometanog rada prijemnih uređaja i njihove zaštite od zlonamjernih napada, npr. virusa.

(32) U slučaju spora među poduzećima u istoj državi članici po pitanjima obuhvaćenim ovom Direktivom ili posebnim direktivama, na primjer vezano za obvezu pristupa i međusobnog povezivanja ili načine prenošenja pretplatničkih lista, oštećena stranka koja je pregovarala s poštenom namjerom ali nije sklopila ugovor trebala bi imati mogućnost obratiti se državnom regulatornom tijelu za

⁽¹⁾ SL L 281, 23.11.1995., str. 51.

⁽²⁾ SL L 77, 26.3.1973., str. 29.

⁽³⁾ SL L 139, 23.5.1989., str. 19.

▼B

rješavanje spora. Državna regulatorna tijela trebala bi imati mogućnost nametnuti rješenje za stranke u sporu. U postupku rješavanja spora među poduzećima koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže ili usluge u državi članici, državno regulatorno tijelo treba nastojati osigurati poštovanje obveza iz ove Direktive i posebnih direktiva.

- (33) Uz prava na žalbu prema nacionalnom pravu ili pravu Zajednice postoji i potreba za pokretanjem jednostavnog postupka na zahtjev jedne od stranaka u sporu s ciljem rješavanja prekograničnih sporova koji nisu u nadležnosti jedinstvenog državnog regulatornog tijela.
- (34) Jedinstveni bi odbor trebao zamijeniti „ONP odbor” osnovan člankom 9. Direktive 90/387/EEZ i Odbor za dozvole osnovan člankom 14. Direktive 97/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 10. travnja 1997. o zajedničkom okviru za opća ovlaštenja i pojedinačne dozvole u području telekomunikacijskih usluga ⁽¹⁾.
- (35) Državna regulatorna tijela i tijela za zaštitu tržišnog natjecanja trebaju međusobno razmjenjivati informacije potrebne za primjenu odredaba iz ove Direktive i posebnih direktiva, s ciljem omogućavanja potpune međusobne suradnje. Što se tiče razmjene informacija, tijelo koje dobiva podatke treba za njih osigurati isti stupanj povjerljivosti kao i tijelo koje ih šalje.
- (36) Komisija je najavila svoju namjeru osnivanja europske skupine regulatora za elektroničke komunikacijske mreže i usluge koja bi predstavljala prikladan mehanizam za poticanje suradnje i koordinacije državnih regulatornih tijela, s ciljem promicanja razvoja unutarnjeg tržišta elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga i postizanja ujednačene primjene u svim državama članicama odredaba utvrđenih ovom Direktivom i posebnim direktivama, posebno u slučajevima kad nacionalno pravo koje regulira primjenu prava Zajednice daje državnom regulatornom tijelu značajne diskrecijske ovlasti pri primjeni određenih pravila.
- (37) Od državnih regulatornih tijela treba tražiti da surađuju međusobno i s Komisijom na transparentan način kako bi se u svim državama članicama osigurala dosljedna primjena odredaba ove Direktive i posebnih direktiva. Ova se suradnja, *inter alia*, može odvijati u Odboru za komunikacije ili u skupini koju čine europski regulatori. Države članice moraju odlučiti koja se tijela smatraju državnim regulatornim tijelima za potrebe ove Direktive i posebnih direktiva.
- (38) Mjere koje bi mogle utjecati na trgovinu među državama članicama su mjere koje mogu imati utjecaj, izravni ili neizravni, stvarni ili mogući, na oblike trgovine među državama članicama i to na način kojim se mogu stvoriti prepreke jedinstvenom tržištu. One uključuju mjere koje imaju značajan učinak na operatore ili korisnike u drugim državama članicama, i obuhvaćaju, *inter alia*: mjere koje utječu na cijene za korisnike u drugim državama

⁽¹⁾ SL L 117, 7.5.1997., str. 15.

▼B

članicama; mjere koje utječu na mogućnost poduzeća s poslovnim nastanom u drugoj državi članici da pruža elektroničku komunikacijsku uslugu i posebno mjere koje utječu na mogućnost pružanja usluga na transnacionalnoj osnovi i mjere koje utječu na strukturu tržišta ili pristup tržištu, s posljedicama na poduzeća u državama članicama.

- (39) Oredbe ove Direktive treba povremeno preispitivati, posebno s ciljem utvrđivanja potrebe za izmjenama s obzirom na promjenjivost tehnoloških i tržišnih uvjeta.
- (40) Mjere potrebne za provedbu ove Direktive treba usvojiti u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji ⁽¹⁾.
- (41) S obzirom da ciljeve predloženog djelovanja, odnosno postizanje usklađenog regulatornog okvira za elektroničke komunikacijske usluge, elektroničke komunikacijske mreže, pripadajuću opremu i povezane usluge ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ih se može na bolji način, zbog razmjera i učinaka tog djelovanja, ostvariti na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s principom supsidijarnosti, u skladu s člankom 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti iz istog članka ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno potrebne za ostvarivanje tih ciljeva.
- (42) Odredene direktive i odluke iz ovog područja treba staviti izvan snage.
- (43) Komisija treba pratiti prelazak s postojećeg regulatornog okvira na novi okvir, i može, kad za to bude vrijeme, donijeti prijedlog o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2887/2000 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2000. o razmotanom pristupu lokalnoj petlji ⁽²⁾,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I

PODRUČJE PRIMJENE, CILJ I DEFINICIJE

Članak 1.

Područje primjene i cilj

▼M3

1. Ovom se Direktivom utvrđuje usklađeni okvir za pravno uređenje elektroničkih komunikacijskih usluga, elektroničkih komunikacijskih mreža, pristupne opreme i srodnih usluga te određenih značajki terminalne opreme kako bi se olakšao pristup osobama s invaliditetom.

⁽¹⁾ SL L 184, 17.7.1999., str. 23.

⁽²⁾ SL L 336, 30.12.2000., str. 4.

▼ M3

Ovom se Direktivom navode zadaće državnih regulatornih tijela i utvrđuje serija postupaka kako bi se osigurala usklađena primjena regulatornog okvira u cijeloj Zajednici.

▼ B

2. Ova Direktiva i posebne direktive ne dovode u pitanje obveze koje propisuje nacionalno pravo u skladu s pravom Zajednice ili pravo Zajednice vezano za pružanje usluga korištenjem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga.

3. Ova Direktiva i posebne direktive ne dovode u pitanje mjere donesene na razini Zajednice ili na nacionalnoj razini u skladu s zakonodavstvom Zajednice, u vezi s postizanja ciljeva od općeg značaja, posebno što se tiče propisivanja sadržaja i audiovizualne politike.

▼ M3

3.a. Mjerama koje poduzimaju države članice u vezi s pristupom krajnjih korisnika uslugama i aplikacijama elektroničkih komunikacijskih mreža, ili njihovo korištenje tih usluga i aplikacija, poštuju se temeljna prava i slobode fizičkih osoba, koja se jamče Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i općim načelima prava Zajednice.

Bilo koja od ovih mjera, koje se odnose na pristup krajnjih korisnika uslugama i aplikacijama unutar elektroničkih komunikacijskih mreža, ili njihovo korištenje tih usluga i aplikacija, koja bi mogla ograničiti ova temeljna prava i slobode, može se donijeti samo ako je primjerena, razmjerna i potrebna u okviru demokratskog društva, a njena provedba podložna je odgovarajućim proceduralnim odredbama u skladu s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i s općim načelima prava Zajednice, uključujući učinkovitu sudsku zaštitu i pravični postupak. Shodno tomu, ove se mjere mogu donijeti samo uz dužno poštovanje načela pretpostavke nedužnosti i prava na privatnost. Jamči se prioritetni, pravični i nepristrani postupak, uključujući pravo na saslušanje zainteresirane osobe ili osoba, ovisno o potrebnim odgovarajućim uvjetima i proceduralnim dogovorima u valjano obrazloženim hitnim slučajevima, u skladu s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Jamči se pravo na učinkovitu i pravodobnu sudsku kontrolu.

▼ B

4. Ova Direktiva i posebne direktive ne dovode u pitanje odredbe Direktive 1999/5/EZ.

▼ M2

5. This Directive and the Specific Directives shall be without prejudice to any specific measure adopted for the regulation of international roaming on public mobile communications networks within the Community.

▼B*Članak 2.***Definicije**

Za potrebe ove Direktive:

▼M3

- (a) „elektronička komunikacijska mreža” znači sustave prijenosa i, prema potrebi, višefunkcijsku sklopnu opremu ili opremu za usmjeravanje te druga sredstva, uključujući elemente mreže koji nisu aktivni, a koji dopuštaju prijenos signala žičanim, radijskim, svjetlosnim ili drugim elektromagnetskim sredstvom, što uključuje satelitske mreže, zemaljske nepokretne (s prespajanjem kanala, prespajanjem paketa podataka, uključujući internet) i pokretne zemaljske mreže, elektroenergetske kabelske sustave, u mjeri u kojoj se rabe za prijenos signala, mreže koje se rabe za radijske i televizijske prijenose te mreže kabelske televizije, bez obzira na vrstu informacija koju prenose;
- (b) „međudržavna tržišta” znače tržišta utvrđena u skladu s člankom 15. stavkom 4., koja obuhvaćaju Zajednicu ili njezin značajni dio, a koja se nalaze u više od jedne države članice;

▼B

- (c) „elektronička komunikacijska usluga” znači usluga koja se uobičajeno pruža uz naknadu i sastoji se u cijelosti, ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama, uključujući telekomunikacijske usluge i usluge prijenosa u radiodifuzijskim mrežama, ali isključujući usluge pružanja sadržaja i obavljanja uredničkog nadzora nad sadržajem koji se prenosi korištenjem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga; ona ne obuhvaća usluge informacijskog društva, u skladu s definicijom iz članka 1. Direktive 98/34/EZ, koje se ne sastoje, u cijelosti ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama;

▼M3

- (d) „javna komunikacijska mreža” znači elektroničku komunikacijsku mrežu koja se u cijelosti ili većim dijelom rabi za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga dostupnih javnosti, a koje podržavaju prijenos podataka između završnih točaka mreže;
- (d.a.) „priključna točka mreže” (NTP) znači fizičku točku na kojoj se pretplatniku omogućuje pristup javnoj komunikacijskoj mreži; kada se radi o mrežama koje uključuju prespajanje ili usmjeravanje, NTP se prepoznaje uz pomoć posebne mrežne adrese koja može biti povezana s pretplatnikovim brojem ili imenom;
- (e) „povezana sredstva” znače one srodne usluge, fizičke infrastrukture i drugu opremu ili dijelove povezane s elektroničkom komunikacijskom mrežom i/ili elektroničkim komunikacijskim uslugama koje omogućuju i/ili podržavaju pružanje usluga preko mreže i/ili usluge, ili imaju mogućnosti to obavljati, i koje uključuju, *inter alia*, zgrade ili ulaze u zgrade, ožičenje zgrade, antene, tornjeve i ostale potporne konstrukcije, kabelske kanale, cijevi, antenske stupove, šahtove i ormariće;

▼ M3

- (e.a.) „srodne usluge” znače one usluge povezane s elektroničkom komunikacijskom mrežom i/ili elektroničkom komunikacijskom uslugom, koje omogućavaju i/ili podržavaju osiguranje usluga preko te mreže i/ili usluge, ili za to imaju mogućnost, a uključuju, *inter alia*, prevodenje broja ili sustava koji nude istovjetnu funkcionalnost, uvjetovane pristupne sustave i elektroničke programske vodiče, kao i druge usluge kao što je usluga utvrđivanja identiteta, lokacije i prisutnosti;

▼ B

- (f) „sustav uvjetovanog pristupa” znači bilo koja tehnička mjera i/ili rješenje kojim se omogućuje pristup zaštićenim radiodifuzijskim uslugama u razumljivom obliku uz uvjet plaćanja pretplate ili drugi oblik prethodnog pojedinačnog odobrenja;
- (g) „državno regulatorno tijelo” znači tijelo ili tijela koja su od države članice dobila neku od regulatornih zadaća utvrđenih ovom Direktivom ili posebnim direktivama;
- (h) „korisnik” znači pravna ili fizička osobu koja koristi ili traži javno dostupnu elektroničku komunikacijsku uslugu;
- (i) „potrošač” znači svaka fizička osoba koja koristi ili traži javno dostupnu elektroničku komunikacijsku uslugu u svrhe koje nisu namijenjene njezinoj poslovnoj djelatnosti, obrtu ili djelatnosti slobodnog zanimanja;
- (j) „univerzalne usluge” znači najmanji skup usluga, prema definiciji iz Direktive 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama), određene kvalitete koje su dostupne svim korisnicima po pristupačnoj cijeni bez obzira na njihovu geografsku lokaciju i, s obzirom na specifične nacionalne uvjete;
- (k) „pretplatnik” znači svaka fizička ili pravna osoba koja je sklopila ugovor s operatorom javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga o pružanju tih usluga;

▼ M3

- (l) „posebne Direktive” znače Direktivu 2002/20/EZ (Direktiva o ovlaštenju), Direktivu 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu), Direktivu 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama) i Direktivu 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) ⁽¹⁾;

▼ B

- (m) „pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža” znači uspostavljanje, rad, nadzor ili osiguranje postojanja takvih mreža”;
- (n) „krajnji korisnik” znači korisnik koji ne obavlja djelatnost javne komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge;

⁽¹⁾ SL L 201, 31.7.2002., str. 37.

▼ B

- (o) „napredna oprema za digitalnu televiziju” znači uređaje kojima je svrha spajanje na televizijski prijamnik ili integralni digitalni televizijski prijamnik, koji može primati digitalne interaktivne televizijske usluge;
- (p) „sučelje aplikacijskog programa (API)” znači programsko sučelje između aplikacijskih programa, koje su nakladnici elektroničkih medija ili pružatelji usluga učinili dostupnim, kao i sredstva u naprednoj digitalnoj opremi za usluge digitalnog radija i televizije;

▼ M3

- (q) „dodjela radiofrekvencijskog spektra” znači označivanje danog frekvencijskog pojasa koji rabe jedna ili više vrsta radijskih komunikacijskih službi, kada je primjereno, pod posebnim uvjetima;
- (r) „štetna smetnja” znači smetnju koja dovodi u opasnost djelovanje radionavigacijske službe ili drugih sigurnosnih službi, ili koja na drugi način umanjuje kakvoću, ometa ili opetovano prekida radiokomunikacijsku službu koja radi u skladu s mjera-davnim međunarodnim, nacionalnim propisima ili propisima Zajednice;
- (s) „poziv” znači vezu uspostavljenu putem javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge koja omogućuje dvosmjernu govornu komunikaciju.

▼ B

POGLAVLJE II.

DRŽAVNA REGULATORNA TIJELA*Članak 3.***Državna regulatorna tijela**

1. Države članice osiguravaju da se zadacima koji su dodijeljeni državnim regulatornim tijelima u skladu s ovom Direktivom i posebnim direktivama bave nadležna tijela.
2. Države članice jamče neovisnost državnih regulatornih tijela i osiguravaju njihovu pravnu odvojenost i operativnu neovisnost o svim organizacijama koje pružaju elektroničke komunikacijske mreže, opreme ili usluge. Države članice koje su zadržale vlasništvo ili kontrolu nad poduzećima koja pružaju elektroničke komunikacijske mreže i/ili usluge osiguravaju učinkovito strukturalno odvajanje regulatorne funkcije od djelatnosti koje se tiču vlasništva ili nadzora.

▼ M3

3. Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela izvršavaju svoja prava nepristrano, transparentno i pravovremeno. Države članice osiguravaju državnim regulatornim tijelima odgovarajuća financijska sredstva i ljudske resurse kako bi mogla provoditi dodijeljene im zadatke.

▼ **M3**

3.a. Ne dovodeći u pitanje odredbe stavaka 4. i 5., državna regulatorna tijela, odgovorna za prethodnu (*ex-ante*) regulaciju ili za rješavanje sporova između poduzeća u skladu s člankom 20. ili člankom 21. ove Direktive, djeluju samostalno te ni od jednog drugog tijela ne traže niti primaju naputke u vezi s provođenjem ovih zadaća koje su im dodijeljene na temelju nacionalnog prava koje provodi pravo Zajednice. To ne sprječava nadzor u skladu s nacionalnim ustavnim pravom. Samo žalbena tijela osnovana u skladu s člankom 4. ima ovlasti obustaviti primjenu ili ukinuti odluke državnih regulatornih tijela. Države članice osiguravaju da se voditelj državnog regulatornog tijela ili, prema potrebi, članovi kolegijalnog tijela, koji obavljaju tu funkciju u okviru državnog regulatornog tijela iz prvog podstavka ili njihove zamjene, mogu razriješiti samo ako više ne ispunjavaju uvjete potrebne radi izvršenja svojih dužnosti, koje su unaprijed utvrđene nacionalnim pravom. Odluka o razrješenju voditelja državnog regulatornog tijela ili, prema potrebi, članova kolegijalnog tijela koji obavljaju tu funkciju, objavljuje se prilikom razrješenja. Razriješenom voditelju državnog regulatornog tijela ili, prema potrebi, razriješenim članovima kolegijalnog tijela koji vrše tu funkciju dostavlja se obrazloženje razrješenja, te imaju pravo zahtijevati objavu toga obrazloženja, ako do toga ne bi drukčije došlo, i u tom se slučaju obrazloženje objavljuje.

Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela iz prvog podstavka imaju odvojene godišnje proračune. Proračuni se objavljuju. Države članice također osiguravaju državnim regulatornim tijelima odgovarajuća financijska sredstva i ljudske resurse kako bi im omogućile da aktivno sudjeluju i pomažu Tijelu europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC) ⁽¹⁾.

3.b. Države članice osiguravaju da odnosna državna regulatorna tijela daju aktivnu potporu ciljevima BEREC-a za promicanje većeg regulatornog usklađivanja i dosljednosti.

3.c. Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela, kada donose svoje vlastite odluke za svoja nacionalna tržišta, u najvećoj mjeri vode računa o mišljenjima i zajedničkim stajalištima koje je donio BEREC.

▼ **B**

4. Države članice trebaju objavljivati, u lako dostupnom obliku, zadaće koje državna regulatorna tijela moraju izvršavati, posebno one koje su u nadležnosti više od jednog tijela. Države članice osiguravaju, kad je to potrebno, suradnju i savjetovanje među tim tijelima, kao i među njima i tijelima koja su zadužena za primjenu prava tržišnog natjecanja i državnim tijelima zaduženima za primjenu prava o pravima potrošača, o pitanjima od općeg interesa. Kad je za pojedina pitanja zaduženo više od jednog tijela, država članica osigurava objavljivanje informacija o zadacima svakoga od njih na lako dostupan način.

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 1211/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju Tijela europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC) i Ureda.

▼ B

5. Državna regulatorna tijela i tijela za zaštitu tržišnog natjecanja izmjenjuju informacije potrebne u vezi s primjenom odredaba ove Direktive i posebnih direktiva. Vezano za razmjenu informacija, tijelo koje prima informacije osigurava za njih isti stupanj tajnosti kao i tijelo koje ih šalje.

6. Države članice obavješćuju Komisiju o svim regulatornim tijelima koja su dobila zadaće slijedom ove Direktive i posebnih direktiva i njihovim odgovornostima vezanim za te zadaće.

*Članak 4.***Pravo žalbe****▼ M3**

1. Države članice osiguravaju učinkoviti mehanizam na nacionalnoj razini na temelju kojeg bilo koji korisnik ili poduzeće, koji daju na korištenje elektroničke komunikacijske mreže i/ili pružaju elektroničke komunikacijske usluge, a na koje utječe odluka državnog regulatornog tijela, ima pravo uložiti žalbu protiv te odluke žalbenom tijelu koje je neovisno od umiješanih stranaka. Ovo tijelo, koje može biti sud, mora imati odgovarajući nalaz vještaka koji mu omogućuje da učinkovito obavi svoje zadaće. Države članice osiguravaju da se osnovanost zahtjeva valjano uzme u obzir te da postoji učinkoviti žalbeni mehanizam.

Do ishoda žalbe na snazi ostaje odluka državnog regulatornog tijela, osim ako se ne donesu privremene mjere u skladu s nacionalnim pravom.

▼ B

2. Ako nije pravosudno tijelo, žalbeno tijelo iz stavka 1. uvijek daje pisano obrazloženje svoje odluke. Isto tako, u takvim slučajevima, njegova je odluka podložna reviziji suda u smislu odredaba članka 234. Ugovora.

▼ M3

3. Države članice prikupljaju informacije o općem predmetu žalbe, broju zahtjeva za žalbu, trajanju žalbenih postupaka i broju rješenja žalbi kako bi donijele privremene mjere. Države članice takve informacije dostavljaju Komisiji i BEREC-u nakon što dostave obrazložene zahtjeve.

▼ B*Članak 5.***Pružanje informacija****▼ M3**

1. Države članice osiguravaju da poduzeća koja daju na korištenje elektroničke komunikacijske mreže i pružaju elektroničke komunikacijske usluge, dostave sve informacije, uključujući financijske informacije, koje su potrebne državnim regulatornim tijelima da bi osigurale sukladnost s odredbama ili rješenjima donesenim u skladu s ovom Direktivom i posebnim Direktivama. Državna regulatorna tijela posebno su ovlaštena da od tih poduzeća zahtijevaju informacije o razvoju budućih mreža i usluga koje mogu utjecati na usluge veleprodaje, a koje stavljaju na raspolaganje konkurentima. Od poduzeća sa značajnom tržišnom snagom na veleprodajnim tržištima također se može tražiti da dostave računovodstvene podatke o maloprodajnim tržištima koja su povezana s tim veleprodajnim tržištima.

▼ M3

Poduzeća takve informacije dostavljaju bez odgode nakon primitka zahtjeva, u skladu s rokovima i s pojedinostima koje zahtijeva državno regulatorno tijelo. Informacije koje traži državno regulatorno tijelo razmjerne su izvršenju te zadaće. Državno regulatorno tijelo navodi razloge koji opravdavaju njegov zahtjev za dostavom informacija i te informacije obrađuje u skladu sa stavkom 3.

▼ B

2. Države članice osiguravaju dostavljanje informacija Komisiji od strane državnih regulatornih tijela, na njezin obrazložen zahtjev, koji su joj potrebni za izvršavanje zadaća iz Ugovora. Informacije koje traži Komisija proporcionalne su tim zadaćama. Ako se te informacije tiču informacija koje je poduzeće ranije na zahtjev dalo državnom regulatornom tijelu, spomenuto poduzeće se o tome obavješćuje. U opsegu u kojemu je to potrebno, osim u slučajevima kad je tijelo koje dostavlja informacije to izričito zabranilo, Komisija dobivene informacije stavlja na raspolaganje drugim takvim tijelima u drugoj državi članici.

Države članice osiguravaju, poštujući zahtjeve iz stavka 3., da informacije koje su date jednom državnom regulatornom tijelu budu, nakon obrazloženog zahtjeva, dostupne i drugom takvom tijelu, u istoj ili u drugoj državi članici, kad je to potrebno radi omogućavanja bilo kojemu od tih tijela izvršavanje obveza prema pravu Zajednice.

3. Kad državno regulatorno tijelo smatra određeni podatak povjerljivim u skladu s pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima o poslovnoj tajni, Komisija i državna regulatorna tijela osiguravaju navedenu tajnost.

4. Države članice osiguravaju, u skladu s nacionalnim pravilima o javnom pristupu informacijama, a poštujući pravila Zajednice i nacionalna pravila o poslovnoj tajni, objavljivanje od strane državnih regulatornih tijela onih informacija koje doprinose otvorenom tržištu i tržišnom natjecanju.

5. Državna regulatorna tijela objavljuju uvjete javnog pristupa informacijama u skladu sa stavkom 4., uključujući postupke za dobivanje navedenog pristupa.

▼ M3*Članak 6.***Mehanizam za javnu raspravu i transparentnost**

Osim u slučajevima koji potpadaju pod članak 7. stavak 9., članke 20. ili 21., države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela, kada namjeravaju poduzeti mjere u skladu s ovom Direktivom ili posebnim Direktivama, ili kada namjeravaju propisati ograničenja u skladu s člankom 9. stavcima 3. i 4.,a koja imaju značajan utjecaj na mjerodavno tržište, pruže zainteresiranim strankama mogućnost davanja primjedbi na prijedlog mjera u razumnom roku.

Državna regulatorna tijela objavljuju svoje nacionalne postupke rasprave.

▼ **M3**

Države članice osiguravaju osnivanje jedinstvenog informativnog mjesta preko kojega se može pristupiti svim tekućim raspravama.

Rezultate postupka rasprave državno regulatorno tijelo stavlja na raspolaganje javnosti, osim kada su informacije povjerljive sukladno pravu Zajednice i nacionalnom pravu o poslovnoj povjerljivosti.

*Članak 7.***Jačanje unutarnjeg tržišta elektroničkih komunikacija**

1. Pri obavljanju svojih zadaća na temelju ove Direktive i posebnih Direktiva, državna regulatorna tijela u najvećoj mjeri vode računa o ciljevima utvrđenim u članku 8., u onoj mjeri u kojoj se oni odnose na djelovanje unutarnjeg tržišta.

2. Državna regulatorna tijela doprinose razvoju unutarnjeg tržišta međusobno djelujući i radeći s Komisijom i BEREC-om na transparentan način, kako bi se u svim državama članicama osigurala dosljedna primjena odredaba ove Direktive i posebnih Direktiva. U tom smislu, oni posebno rade s Komisijom i BEREC-om na određivanju najpogodnijih vrsta instrumenata i pravnih sredstava kako bi počeli rješavati određene vrste situacija na tržištu.

3. Kada državno regulatorno tijelo, ako nije drukčije predviđeno u preporukama ili smjernicama donesenim sukladno članku 7.b., nakon završetka javne rasprave iz članka 6., kani poduzeti mjere:

(a) koje potpadaju pod članke 15. ili 16. ove Direktive, ili članke 5. ili 8. Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu); i

(b) koje bi utjecale na trgovinu između država članica;

državno regulatorno tijelo stavlja, istodobno, prijedlog mjera na raspolaganje Komisiji, BEREC-u i državnim regulatornim tijelima u drugim državama članicama, zajedno s obrazloženjem na kojem se mjere temelje, u skladu s člankom 5. stavkom 3., te o tome obavješćuje Komisiju, BEREC i druga državna regulatorna tijela. Državna regulatorna tijela, BEREC i Komisija mogu dostaviti primjedbe dotičnom državnom regulatornom tijelu samo u roku od mjesec dana. Jednomjesečni rok ne može se produljiti.

4. Kada je cilj predviđenih mjera iz stavka 3.:

(a) određivanje mjerodavnog tržišta koje se razlikuje od onih navedenih u Preporuci u skladu s člankom 15. stavkom 1.; ili

(b) donošenje odluke o mogućem određivanju nekog poduzeća koje bi, samostalno ili zajedno s drugima, imalo značajnu tržišnu snagu na temelju članka 16. stavaka 3., 4. ili 5.;

▼ **M3**

i koje bi utjecale na trgovinu između država članica, a Komisija je državno regulatorno tijelo obavijestila da smatra da bi prijedlog tih mjera stvorio prepreku jedinstvenom tržištu, ili ozbiljno sumnja u usklađenost tih mjera s pravom Zajednice, a posebno s ciljevima iz članka 8., prijedlog mjera se ne usvaja daljnja dva mjeseca. Ovaj se rok ne može produljiti. Komisija druga državna regulatorna tijela obavješćuje o svojim rezervama u takvom slučaju.

5. U roku od dva mjeseca iz stavka 4. Komisija može:

- (a) donijeti odluku kojom od dotičnog državnog regulatornog tijela traži da povuče prijedlog mjere; i/ili
- (b) donijeti odluku da ukine svoje rezerve u vezi s prijedloga mjera iz stavka 4.

Prije objavljivanja odluke, Komisija u najvećoj mjeri uzima u obzir mišljenje BEREC-a. Uz tu odluku dostavlja se detaljna i nepristrana analiza razloga zbog kojih Komisija smatra da prijedlog mjera ne bi trebalo usvojiti, zajedno s određenim prijedlozima za izmjenu predloženih mjera.

6. Kada je Komisija donijela odluku u skladu sa stavkom 5., kojom od državnog regulatornog tijela traži da povuče prijedlog mjera, državno regulatorno tijelo izmjenjuje ili povlači prijedlog mjera u roku od šest mjeseci od datuma odluke Komisije. Kada se prijedlog mjera izmjenjuje, državno regulatorno tijelo provodi javnu raspravu u skladu s postupcima navedenim u članku 6., te Komisiju, u skladu s odredbama stavka 3., ponovno obavješćuje o izmijenjenom prijedlogu mjera.

7. Dotično državno regulatorno tijelo u najvećoj mjeri uzima u obzir primjedbe drugih državnih regulatornih tijela, BEREC-a i Komisije te može, osim u slučajevima obuhvaćenih stavkom 4. i stavkom 5. točkom (a), donijeti pripremljeni prijedlog mjera i, kada to učini, dostaviti ga Komisiji.

8. Državno regulatorno tijelo dostavlja Komisiji i BEREC-u sve donijete konačne mjere koje potpadaju pod članak 7. stavak 3. točke (a) i (b).

9. U iznimnim okolnostima, kada državno regulatorno tijelo smatra da, iznimno od postupaka navedenih u stavcima 3. i 4., postoji potreba za žurnim djelovanjem kako bi se zaštitilo tržišno natjecanje i interesi korisnika, to državno regulatorno tijelo može odmah donijeti razmjerne i privremene mjere. Državno regulatorno tijelo te mjere bez odgode, s potpunim obrazloženjem, dostavlja Komisiji, drugom državnom regulatornom tijelu i BEREC-u. Odluka državnog regulatornog tijela da takve mjere učini trajnima ili da produlji rok njihove valjanosti podložna je odredbama stavaka 3. i 4.

Članak 7.a.

Postupak dosljedne primjene pravnih sredstava

1. Kada je cilj predložene mjere obuhvaćene člankom 7. stavkom 3. određivanje, izmjenjivanje ili ukidanje obveze operatora da primijeni članak 16. zajedno s člankom 5. i člancima 9. do 13. Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu) i članak 17. Direktive 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama), Komisija može, u razdoblju od mjesec dana predviđenom u članku 7. stavku 3. ove Direktive, obavijestiti dotično državno regulatorno tijelo i BEREC o razlozima na temelju

▼ **M3**

kojih smatra da bi prijedlog mjera stvorio zapreku jedinstvenom tržištu i o svojim ozbiljnim sumnjama u vezi s njihove usklađenosti s pravom Zajednice. U tom slučaju, prijedlog mjera ne donosi se daljnja tri mjeseca nakon obavijesti Komisije.

Ako ne dobije takvu obavijest, državno regulatorno tijelo može donijeti prijedlog mjera, u najvećoj mjeri uzimajući u obzir bilo koje primjedbe koje je dala Komisija, BEREC ili bilo koje drugo državno regulatorno tijelo.

2. U tromjesečnom razdoblju iz stavka 1., Komisija, BEREC i dotično državno regulatorno tijelo blisko surađuju na utvrđivanju najprikladnijih i najučinkovitijih mjera u svijetlu ciljeva utvrđenih u članku 8., istodobno obraćajući dužnu pozornost stajalištima sudionika na tržištu i potrebi da se osigura razvoj dosljedne regulatorne prakse.

3. U razdoblju od šest tjedana od početka tromjesečnog razdoblja iz stavka 1., BEREC, postupajući prema odluci većine svojih članova, objavljuje mišljenje o obavijesti Komisije iz stavka 1., u kojem navodi smatra li da bi prijedlog mjera trebalo izmijeniti ili povući i, u tom smislu, prema potrebi, dostavlja određene prijedloge. Ovo se mišljenje obrazlaže i objavljuje.

4. Ako je u svom mišljenju izrazio da se slaže s Komisijom u vezi s ozbiljne sumnje, BEREC će blisko surađivati s dotičnim državnim regulatornim tijelom pri određivanju najprikladnijih i najučinkovitijih mjera. Prije kraja tromjesečnog razdoblja iz stavka 1. državno regulatorno tijelo može:

(a) izmijeniti ili povući svoj prijedlog mjera, u najvećoj mjeri vodeći računa o obavijesti Komisije iz stavka 1. te o mišljenju i savjetu BEREC-a;

(b) zadržati svoj prijedlog mjera.

5. Kada se BEREC ne slaže s ozbiljnim sumnjama koje gaji Komisija ili kada ne dostavi mišljenje, ili kada državno regulatorno tijelo izmijeni ili zadrži svoj prijedlog mjera sukladno stavku 4., Komisija, u razdoblju od mjesec dana nakon isteka tromjesečnog razdoblja iz stavka 1., i u najvećoj mjeri uzimajući u obzir mišljenje BEREC-a ako postoji, može:

(a) dati preporuku kojom od dotičnog državnog regulatornog tijela zahtijeva da izmijeni ili povuče prijedlog mjera, uključujući određene prijedloge u tom smislu i navodeći razloge kojima opravdava svoju preporuku, posebno kada se BEREC ne slaže s ozbiljnim sumnjama Komisije;

(b) donijeti odluku o ukidanju svojih rezervi navedenih u skladu sa stavkom 1.

6. U razdoblju od mjesec dana nakon što je Komisija izdala preporuku u skladu sa stavkom 5. točkom (a) ili ukinula svoje rezerve u skladu sa stavkom 5. točkom (b), dotično državno regulatorno tijelo dostavlja Komisiji i BEREC-u donesene završne mjere.

▼ M3

Ovo se razdoblje može produljiti kako bi se državnom regulatornom tijelu omogućilo da provede javnu raspravu u skladu s člankom 6.

7. Kada odluči da neće izmijeniti ili povući prijedlog mjera na temelju preporuke dane na temelju stavka 5. točke (a), državno regulatorno tijelo o tome dostavlja obrazloženje.

8. Državno regulatorno tijelo može povući predloženi prijedlog mjera u bilo kojoj fazi postupka.

*Članak 7.b.***Provedbene odredbe**

1. Nakon javne rasprave i razmjene mišljenja s državnim regulatornim tijelima, te u najvećoj mjeri uzimajući u obzir mišljenje BEREC-a, Komisija može donijeti preporuke i/ili smjernice u vezi s člankom 7. kojima se određuje oblik, sadržaj i podrobni podaci koji se navode u objavama u skladu s člankom 7. stavkom 3., okolnosti u kojima se ne bi tražile objave i izračun rokova.

2. Mjere iz stavka 1. donose se u skladu s postupkom rasprave iz članka 22. stavka 2.

▼ B

POGLAVLJE III.

ZADAĆE DRŽAVNIH REGULATORNIH TIJELA*Članak 8.***Ciljevi politike i regulativna načela**

1. Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela u izvršavanju svojih regulatornih zadaća navedenih u ovoj Direktivi i posebnim direktivama poduzmu sve opravdane mjere u svrhu ostvarivanja ciljeva navedenih u stavcima 2., 3. i 4. Ove mjere su proporcionalne tim ciljevima.

▼ M3

Ako nije drukčije predviđeno u članku 9. u vezi s radijskih frekvencija, države članice u najvećoj mjeri uzimaju u obzir potrebu da se donesu tehnološki neutralni propisi te osigurava da, pri provođenju regulatornih zadaća predviđenih ovom Direktivom i posebnim Direktivama, posebno onih kojima je cilj osigurati učinkovito tržišno natjecanje, državna regulatorna tijela postupe na isti način.

▼ B

Državna regulatorna tijela mogu u okviru svojih nadležnosti doprinosti osiguranju provedbe politika koje imaju za cilj promicanje kulturne i jezične raznolikosti kao i medijskog pluralizma.

2. Državna regulatorna tijela promiču tržišno natjecanje u području pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža, elektroničkih komunikacijskih usluga i pripadajuće opreme i usluga, *inter alia*:

▼ M3

- (a) osiguravajući da korisnici, uključujući korisnike s invaliditetom, korisnike starije dobi te korisnike s posebnim društvenim potrebama izvuku najveću korist iz uvjeta odabira, cijene i kakvoće;
- (b) osiguravajući da nema poremećaja ili ograničavanja tržišnog natjecanja u području elektroničkih komunikacija, uključujući prijenos sadržaja;

▼ B

- (d) poticanjem učinkovitog korištenja i osiguranjem djelotvornog upravljanja radijskim frekvencijama i resursima dodjele brojeva.

3. Državna regulatorna tijela doprinose razvoju unutarnjeg tržišta, *inter alia*:

- (a) uklanjanjem preostalih prepreka za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža, pripadajuće opreme i usluga i elektroničkih komunikacijskih usluga na europskom nivou;
- (b) poticanjem stvaranja i razvitka transeuropskih mreža i interoperabilnosti paneuropskih usluga i povezanosti s kraja na kraj mreže;

▼ M3

- (d) surađujući međusobno, te s Komisijom i BEREC-om, kako bi se osigurao razvoj dosljedne regulatorne prakse te dosljedna primjena ove Direktive i posebnih Direktiva.

▼ B

4. Državna regulatorna tijela promiču interese građana Europske unije, *inter alia*:

- (a) osiguravanjem svim građanima pristup univerzalnim uslugama navedenim u Direktivi 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama);
- (b) osiguravanjem visokog stupnja zaštite potrošača pri njihovim kontaktima s pružateljima usluga, posebno osiguravanjem jednostavnih i jeftinih postupaka za rješavanje sporova koje provode tijela koja su neovisna o strankama u sporu;
- (c) pridonosenjem osiguravanju visokog stupnja zaštite osobnih podataka i privatnosti;
- (d) promicanjem davanja jasnih informacija, posebno zahtijevajući transparentnost tarifa i uvjeta za korištenje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga;

▼ M3

- (e) rješavajući potrebe posebnih društvenih skupina, posebno korisnika s invaliditetom, korisnika starije dobi i korisnika s posebnim društvenim potrebama;

▼ B

- (f) očuvanjem integriteta i sigurnosti javnih komunikacijskih mreža;

▼ **M3**

(g) promičući sposobnost krajnjih korisnika da pristupe informacijama i da ih šalju ili da koriste aplikacije i usluge po svom izboru.

5. U provođenju ciljeva politike iz stavaka 2., 3. i 4., državna regulatorna tijela, *inter alia*, primjenjuju nepristrana, transparentna, nediskriminirajuća i razmjerna regulatorna načela:

(a) promicanjem regulatorne predvidljivosti osiguravajući dosljedni regulatorni pristup tijekom odgovarajućih rokova provjera;

(b) osiguravajući da, u sličnim okolnostima, nema diskriminacije u postupanju prema poduzećima koja daju na korištenje elektroničke komunikacijske mreže i pružaju elektroničke komunikacijske usluge;

(c) zaštitom tržišnog natjecanja u korist potrošača i promičući, prema potrebi, infrastrukturnu konkurenciju;

(d) promicanjem djelotvornog ulaganja i inovacija u nove i poboljšane infrastrukture, pri tom osiguravajući da se u svim obvezama o pristupu uzme u obzir opasnost koju stvaraju poduzeća-ulagači i dopuštajući različite dogovore o suradnji između ulagača i stranaka koje traže pristup, kako bi se raspršila opasnost od ulaganja, te istodobno osiguralo očuvanje tržišnog natjecanja i načelo nediskriminacije;

(e) dužnim poštivanjem raznolikosti uvjeta koji se odnose na tržišno natjecanje i potrošače u različitim zemljopisnim područjima država članica;

(f) uvođenjem prethodnih regulatornih obveza samo kada ne postoji učinkovito i održivo tržišno natjecanje te ublažavanjem ili ukidanjem takvih obveza čim se ispune uvjeti.

Članak 8.a.

Strateško planiranje i usklađivanje upravljanja radiofrekvencijskim spektrom

1. Države članice surađuju međusobno i s Komisijom pri strateškom planiranju, koordinaciji i usklađivanju korištenja radiofrekvencijskog spektra u Europskoj zajednici. U tom smislu, one uzimaju u obzir, *inter alia*, gospodarske, sigurnosne, zdravstvene značajke, javni interes, slobodu izražavanja, kulturne, znanstvene, društvene i tehničke značajke politike EU, kao i različite interese zajednica korisnika radiofrekvencijskog spektra, kako bi optimizirale korištenje radiofrekvencijskog spektra i izbjegle štetne smetnje.

2. Međusobnom suradnjom i suradnjom s Komisijom, države članice promiču koordinaciju pristupa upravljanju radiofrekvencijskim spektrom u Europskoj zajednici i, prema potrebi, usklađene uvjete u vezi s dostupnosti i učinkovitog korištenja radiofrekvencijskog spektra, koji su potrebni radi uspostavljanja i djelovanja unutarnjeg tržišta elektroničkih komunikacija.

▼ **M3**

3. Komisija, u najvećoj mjeri uzimajući u obzir mišljenje Skupine za upravljanje radiofrekvencijskim spektrom (RSPG), osnovane Odlukom Komisije 2002/622/EZ od 26. srpnja 2002. o osnivanju Skupine za upravljanje radiofrekvencijskim spektrom⁽¹⁾, može podnijeti zakonske prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću za utvrđivanje višegodišnjih programa upravljanja radiofrekvencijskim spektrom. Takvim se programima utvrđuje usmjerenje upravljanja i ciljevi za strateško planiranje i usklađivanje korištenja radiofrekvencijskog spektra u skladu s odredbama ove Direktive i posebnih Direktiva.

4. Kada je potrebno osigurati učinkovitu usklađivanje interesa Europske zajednice u međunarodnim organizacijama nadležnim za pitanja radiofrekvencijskog spektra, Komisija, u najvećoj mjeri uzimajući u obzir mišljenje RSPG-a, može predložiti Europskom parlamentu i Vijeću zajedničke ciljeve upravljanja.

*Članak 9.***Upravljanje radijskim frekvencijama za elektroničko komunikacijske usluge**

1. Vodeći računa o činjenici da su radijske frekvencije javno dobro koje ima važnu društvenu, kulturnu i gospodarsku vrijednost, države članice na svom teritoriju osiguravaju učinkovito upravljanje radijskim frekvencijama za elektroničke komunikacijske usluge u skladu s člankom 8. i 8.a. Države članice osiguravaju da se dodjela radiofrekvencijskog spektra, koji se rabi za elektroničke komunikacijske usluge, i izdavanje općih ovlaštenja ili pojedinačnih prava korištenja takvih radijskih frekvencija, koje obavljaju nadležna nacionalna tijela, temelje na nepristranim, transparentnim, nediskriminirajućim i razmjernim mjerilima.

Kod primjene ovog članka države članice poštuju odgovarajuće međunarodne sporazume, uključujući Radijske propise Međunarodne telekomunikacijske unije (ITU) te mogu uzeti u obzir javni interes.

2. Države članice promiču usklađivanje korištenja radijskih frekvencija u cijeloj Zajednici, u skladu s potrebom da osiguraju njihovu učinkovitu i djelotvornu uporabu te koristi za potrošače, kao što je ekonomija razmjera i funkcionalna povezanost usluga. Pri tom one postupaju u skladu s člankom 8.a. i Odlukom br. 676/2002/EZ (Odluka o radiofrekvencijskom spektru).

3. Ako drugim podstavkom nije drukčije predviđeno, države članice osiguravaju da se sve vrste tehnologije koje se rabe za elektroničke komunikacijske usluge mogu rabiti u radiofrekvencijskim pojasevima koji su proglašeni raspoloživima za elektroničke komunikacijske usluge u njihovom Planu za dodjelu nacionalnih frekvencija u skladu s pravom Zajednice.

Međutim, države članice mogu predvidjeti razmjerna i nediskriminirajuća ograničenja za vrste radijskih mreža ili tehnologija bežičnog pristupa koje se rabe za elektroničke komunikacijske usluge kada je nužno:

(a) izbjeći štetne smetnje;

(b) zaštititi javno zdravlje od djelovanja elektromagnetskih polja;

⁽¹⁾ SL L 198, 27.7.2002., str. 49.

▼ **M3**

- (c) osigurati tehničku kakvoću usluge;
- (d) osigurati najveću zajedničku uporabu radijskih frekvencija;
- (e) zaštititi učinkovitu uporabu radiofrekvencijskog spektra; ili
- (f) osigurati ispunjenje ciljeva od općeg interesa u skladu sa stavkom 4.

4. Ako nije drukčije predviđeno drugim podstavkom, države članice osiguravaju da se sve vrste elektroničkih komunikacijskih usluga mogu odvijati unutar radiofrekvencijskih pojaseva koji su proglašeni raspoloživim za elektroničke komunikacijske usluge u njihovim Planovima za dodjelu nacionalnih frekvencija, u skladu s pravom Zajednice. Međutim, države članice mogu predvidjeti razmjerna i nediskriminirajuća ograničenja za vrste pruženih elektroničkih komunikacijskih usluga, uključujući, prema potrebi, ispunjenje zahtjeva Radijskih propisa Međunarodne telekomunikacijske unije.

Mjere koje zahtijevaju pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga u određenom radiofrekvencijskom pojasu dostupnom za elektroničke komunikacijske usluge opravdavaju se kako bi se osiguralo ispunjenje ciljeva od općeg interesa koje su utvrdile države članice u skladu s pravom Zajednice, kao što su, ali ne i ograničeni na,:

- (a) zaštita ljudskih života;
- (b) promicanje društvenog, regionalnog ili teritorijalnog povezivanja;
- (c) izbjegavanje neučinkovite uporabe radijskih frekvencija; ili
- (d) promicanje kulturne i jezične raznolikosti i pluralizma medija, na primjer pružanjem usluga radijskog i televizijskog prijenosa.

Mjere kojima se zabranjuje pružanje bilo koje druge elektroničke komunikacijske usluge u određenom radiofrekvencijskom pojasu, mogu se predvidjeti samo kada ih opravdava potreba za uslugom zaštite ljudskih života. U iznimnim slučajevima mogu države članice proširiti takvu mjeru kako bi se ispunili drugi ciljevi od općeg interesa koje su države članice odredile u skladu s pravom Zajednice.

5. Države članice redovito preispituju potrebu uvođenja ograničenja iz stavaka 3. i 4. te objavljuju rezultate takvih preispitivanja.

6. Stavci 3. i 4. primjenjuju se na dodijeljeni radiofrekvencijski spektar za osiguranje elektroničkih komunikacijskih usluga, izdavanje općih ovlaštenja i dodjeljivanje pojedinačnih prava korištenja radijskih frekvencija nakon 25. svibnja 2011.

Dodijeljeni radiofrekvencijski spektar, opća ovlaštenja i pojedinačna prava korištenja, koji su na snazi do 25. svibnja 2011., podložni su odredbama članka 9.a.

7. Ne dovodeći u pitanje odredbe posebnih Direktiva i uzimajući u obzir bitne nacionalne okolnosti, države članice mogu utvrditi pravila kako bi spriječile gomilanje pričuva u radiofrekvencijskom spektru, posebno utvrđivanjem krajnjih rokova za učinkovito korištenje prava uporabe koja imaju nositelji prava te uvođenjem kazni, uključujući novčane kazne, ili ukidanjem prava uporabe u slučaju nepridržavanja rokova. Ova se pravila utvrđuju i primjenjuju na razmjernan, nediskriminirajući i transparentan način.

▼ **M3***Članak 9.a.***Preispitivanje ograničenja u vezi s postojećim pravima**

1. Za razdoblje od pet godina, koje počinje teći od 25. svibnja 2011., države članice mogu omogućiti nositeljima prava korištenja radijskih frekvencija koja su im dodijeljena prije toga datuma i koja će ostati valjana za rok od najmanje pet godina nakon tog datuma, da podnesu zahtjev nadležnom državnom tijelu da ponovno procijeni ograničenja njihovih prava u skladu s člankom 9. stavcima 3. i 4.

Prije donošenja ove odluke, nadležno državno tijelo obavješćuje nositelja prava o svojoj ponovnoj procjeni ograničenja, navodeći opseg prava nakon ponovne procjene, te odobrava nositelju prava razumni rok da povuče svoj zahtjev.

Ako nositelj prava povuče svoj zahtjev, pravo ostaje nepromijenjeno do isteka ili kraja petomjesečnog razdoblja, prema onome što je prije.

2. Nakon petomjesečnog razdoblja iz stavka 1. države članice poduzimaju sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale primjenu članka 9. stavaka 3. i 4. na sve preostala opća ovlaštenja ili pojedinačna prava korištenja i dodjelu radiofrekvencijskog spektra za elektroničke komunikacijske usluge koje su na snazi 25. svibnja 2011.

3. Pri primjeni ovog članka države članice poduzimaju primjerene mjere da bi promicale pošteno tržišno natjecanje.

4. Mjere donesene pri primjeni ovog članka ne predstavljaju dodjelu novih prava korištenja te stoga ne podliježu odgovarajućim odredbama članka 5. stavka 2. Direktive 2002/20/EZ (Direktiva o ovlaštenju).

*Članak 9.b.***Prijenos ili iznajmljivanje pojedinačnih prava korištenja radijskih frekvencija**

1. Države članice osiguravaju da poduzeća mogu drugim poduzećima, u skladu s priloženim uvjetima povezanim s pravima korištenja radijskih frekvencija, te u skladu s nacionalnim postupcima, prenijeti ili iznajmiti pojedinačna prava korištenja radijskih frekvencija u radiofrekvencijskim pojasevima za koje je to predviđeno u provedbenim mjerama donesenim sukladno stavku 3.

Što se tiče drugih radiofrekvencijskih pojaseva, države članice mogu, u skladu s nacionalnim postupcima, također omogućiti poduzećima da drugim poduzećima prenesu ili iznajme pojedinačna prava korištenja radijskih frekvencija.

Uvjeti priloženi uz pojedinačna prava korištenja radijskih frekvencija i dalje se primjenjuju nakon prijenosa ili iznajmljivanja, osim ako nadležno državno tijelo nije drukčije odredilo.

Države članice mogu također odrediti da se odredbe ovog stavka ne primjenjuju kada je pojedinačno pravo korištenja radijskih frekvencija poduzeća prvotno besplatno dobiveno.

2. Države članice osiguravaju da se, u skladu s nacionalnim postupcima, nakana nekog poduzeća da prenese prava korištenja radijskih

▼ M3

frekvencija, kao i njihov učinkoviti prijenos, priopći nadležnom državnom tijelu odgovornom za odobravanje pojedinačnih prava korištenja te da se ta nakana objavi. Kada se uporaba radijskih frekvencija uskladila primjenom Odluke br. 676/2002/EZ (Odluka o radiofrekvencijskom spektru) ili drugim mjerama Zajednice, bilo kakav takav prijenos u skladu je s takvom usklađenom uporabom.

3. Komisija može donijeti odgovarajuće provedbene mjere radi utvrđivanja radiofrekvencijskih pojaseva za koja prava korištenja radijskih frekvencija poduzeća mogu međusobno prenositi ili iznajmljivati. Ove mjere ne obuhvaćaju frekvencije koje se rabe za radio prijenose.

Ove tehničke provedbene mjere, kojima je cilj izmjena elemenata ove Direktive koji nisu ključni tako što je dopunjavaju, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 22. stavka 3.

▼ B*Članak 10.***Dodjela brojeva, imena i adresa****▼ M3**

1. Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela nadziru odobravanje prava korištenja svih nacionalnih resursa brojevnog označavanja i upravljanja nacionalnim planovima brojevnog označavanja. Države članice osiguravaju da se za sve javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge predvide odgovarajući brojevi i područja brojevnog označavanja. Državna regulatorna tijela utvrđuju nepristrane, transparentne i nediskriminirajuće postupke odobravanja prava korištenja za nacionalne resurse brojevnog označavanja.

2. Državna regulatorna tijela osiguravaju da se nacionalni planovi i postupci brojevnog označavanja primjenjuju tako da se osigura jednako postupanje prema svim pružateljima javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga. Države članice osiguravaju da poduzeće kojemu je dano pravo korištenja jednog raspona brojeva ne diskriminira druge pružatelje elektroničkih komunikacijskih usluga što se tiče brojevnog niza koji se rabi za pristup njihovim uslugama.

▼ B

3. Države članice osiguravaju javno objavljivanje nacionalnog sustava brojeva i svih njegovih kasnijih izmjena, uz ograničenja koja mogu proizlaziti jedino vezano za nacionalnu sigurnost.

▼ M3

4. Države članice podržavaju usklađivanje posebnih brojeva ili raspona brojevnog označavanja u Zajednici kada ono promiče djelovanje unutarnjeg tržišta i razvoj sveeuropskih usluga. Komisija može poduzeti odgovarajuće tehničke provedbene mjere u vezi s ovim predmetom.

Ove se mjere, kojima je cilj izmjena elemente ove Direktive koji nisu ključni, nadopunjavajući je, donose u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 22. stavka 3.

▼ B

5. Kad je to potrebno s ciljem osiguranja potpune globalne interoperabilnosti usluga, države članice usklađuju svoja stajališta u međunarodnim organizacijama i forumima u kojima se donose odluke o pitanjima koja se odnose na dodjelu brojeva, imena i adresa elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga.

*Članak 11.***Pravo puta**

1. Države članice osiguravaju, u slučajevima kad nadležno tijelo razmatra:

- zahtjev za dodjelu prava na instaliranje opreme na, preko ili ispod javnog ili privatnog vlasništva poduzeću koje je ovlašteno za pružanje javnih komunikacijskih mreža, ili
- zahtjev za dodjelu prava na instaliranje opreme na, preko i ispod javnog vlasništva poduzeću koje je ovlašteno za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža osim javnih,

da ono:

▼ M3

- postupa na temelju jednostavnih, učinkovitih, transparentnih i javno dostupnih postupaka, primijenjenih na nediskriminirajući način i bez odgode, te u svakom slučaju donosi odluku u roku od šest mjeseci od primjene, osim u slučajevima izvlaštenja, i

▼ B

- poštuje načelo transparentnosti i nediskriminacije pri određivanju uvjeta za svako takvo pravo.

Gore spomenuti postupci mogu se razlikovati ovisno o tome je li podnositelj zahtjeva pružatelj javne komunikacijske mreže ili ne.

▼ M3

2. Države članice osiguravaju učinkovito strukturno razdvajanje funkcije za dodjelu prava iz stavka 1. od aktivnosti povezanih s vlasništvom ili kontrolom kada tijela javne ili lokalne vlasti zadržavaju vlasništvo ili kontrolu nad poduzećima koja upravljaju javnim elektroničkim komunikacijskim mrežama i/ili javno dostupnim elektroničkim komunikacijskim uslugama.

▼ B

3. Države članice osiguravaju postojanje djelotvornih mehanizama s ciljem omogućavanja poduzećima podnošenja žalbe na odluke o dodjeli prava na instaliranje opreme tijelu koje je neovisno o zainteresiranim strankama.

▼ M3*Članak 12.***Zajednička lokacija i zajedničko korištenje dijelova mreže i povezane opreme za davatelje električnih komunikacijskih mreža**

1. Kada poduzeće koje daje na korištenje elektroničke komunikacijske mreže ima pravo, na temelju nacionalnog zakonodavstva, postaviti opremu na, preko ili ispod javne ili privatne nekretnine, ili može iskoristiti postupak izvlaštenja ili uporabe nekretnine, državna regulatorna tijela mogu, u potpunosti vodeći računa o načelu razmjernosti,

▼M3

odrediti zajedničko korištenje te opreme ili nekretnine, uključujući zgrade, ulaze u zgrade, ožičenje zgrade, antenske stupove, antene, tornjeve i ostale potporne konstrukcije, kabelske kanale, cijevi, šahtove, ormariće.

2. Države članice mogu zahtijevati od nositelja prava iz stavka 1. da zajednički koriste opremu ili nekretninu (uključujući fizičku zajedničku lokaciju) ili da poduzmu mjere kako bi se olakšalo usklađivanje javnih radova da bi se zaštitio okoliš, ljudsko zdravlje, javna sigurnost ili kako bi se zadovoljili ciljevi urbanističkog i prostornog planiranja, i to samo nakon javne rasprave tijekom koje se svim zainteresiranima stranama pruža mogućnost da iznesu svoja stajališta. Takvi dogovori o zajedničkom korištenju ili usklađivanju mogu uključiti pravila o raspodjeli troškova opreme ili nekretnina koje se zajednički koriste.

3. Države članice osiguravaju da državna tijela, nakon odgovarajućeg razdoblja javne rasprave tijekom koje sve zainteresirane strane imaju mogućnost iskazati svoja stajališta, također imaju ovlasti odrediti obvezu zajedničkog korištenja ožičenja unutar zgrade ili do prve sabirne ili razdjelne točke kada je ona smještena izvan zgrade, nositeljima prava iz stavka 1. i/ili vlasniku takvog ožičenja, kada je to opravdano s obrazloženjem da bi udvostručenje takve infrastrukture bilo gospodarski neučinkovito ili fizički nepraktično. Takvi dogovori o zajedničkom korištenju mogu uključiti pravila o raspodjeli troškova opreme ili nekretnine koje se zajednički koriste vodeći računa o opasnosti kada je to primjereno.

4. Države članice osiguravaju da nadležna državna tijela mogu zahtijevati od poduzeća da pruže potrebne informacije, ako ih nadležna državna tijela budu zahtijevala, kako bi ova tijela, zajedno s državnim regulatornim tijelima, mogla utvrditi detaljni zapisnik prirode, raspoloživosti i zemljopisne lokacije opreme iz stavka 1. te ga staviti na raspolaganje zainteresiranim stranama.

5. Mjere koje poduzima državno regulatorno tijelo sukladno ovom članku su nepristrane, transparentne, nediskriminirajuće i razmjerne. Prema potrebi, ove se mjere provode u koordinaciji s tijelima lokalne vlasti.

▼B*Članak 13.***Računovodstveno odvajanje i financijska izvješća**

1. Države članice zahtijevaju od poduzeća koja pružaju javne komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge, koja imaju posebno ili isključivo pravo pružanja usluga u drugim sektorima u istoj ili drugoj državi članici:

- (a) vođenje odvojenih računa za usluge koje se odnose na pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga, u mjeri u kojoj bi to bilo potrebno kad bi tu djelatnost obavljala pravno neovisna trgovačka društva, kako bi se identificirali svi elementi troškova i prihoda, s osnovama njihovog izračuna i detaljima o metodama pripisivanja, u odnosu na njihovu djelatnost pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga uključujući i popis dugotrajne imovine i strukturalnih troškova po stavkama; ili

▼ B

- (b) strukturalno odvajanje djelatnosti u odnosu na pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga.

Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati zahtjeve iz prvog podstavka na poduzeća čiji je godišnji promet u djelatnostima vezanim uz elektroničke komunikacijske mreže ili usluge u državama članicama manji od 50 milijuna EUR.

2. Kad poduzeća koja pružaju javne elektroničke komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge ne podliježu pravu trgovačkih društava i ne zadovoljavaju kriterije prava Zajednice o računovodstvu malih i srednjih poduzeća, dužna su sastavljati financijska izvješća i podnositi ih neovisnom revizoru i objavljivati. Njihova se revizija obavlja u skladu s odgovarajućim pravilima Zajednice i države članice.

Ovaj se zahtjev također odnosi na odvojene račune u skladu sa stavkom 1. točkom (a).

▼ M3

POGLAVLJE III.a.

SIGURNOST I CJELOVITOST MREŽA I USLUGA*Članak 13.a.***Sigurnost i cjelovitost**

1. Države članice osiguravaju da poduzeća koja daju na korištenje elektroničke komunikacijske mreže ili pružaju javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge donesu prikladne tehničke i ustrojstvene mjere kako bi na prikladni način ovladali opasnostima po sigurnost mreža i usluga. Uzimajući u obzir najnovija dostignuća, ovim se mjerama osigurava razina sigurnosti primjerena predviđenoj opasnosti. Posebno se poduzimaju mjere koje sprječavaju i svode na najmanju mjeru utjecaj događaja vezanih uz sigurnost na korisnike i međusobno povezane mreže.

2. Države članice osiguravaju da poduzeća koja daju na korištenje elektroničke komunikacijske mreže poduzmu sve primjerene mjere kako bi jamčili cjelovitost svojih mreža te time osigurali neprekinuto pružanje usluga preko tih mreža.

3. Države članice osiguravaju da poduzeća koja daju na korištenje javne komunikacijske mreže ili pružaju javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge obavijeste nadležno državno regulatorno tijelo o povredi sigurnosti ili gubitku cjelovitosti koji su značajno utjecali na djelovanje mreža ili usluga.

Dotično državno regulatorno tijelo, prema potrebi, obavješćuje državna regulatorna tijela u drugim državama članicama i Europsku agenciju za sigurnost mreža i informacija (ENISA). Kada utvrdi da je objava kršenja sigurnosti u interesu javnosti, dotično državno regulatorno tijelo može o tome obavijestiti javnost ili zatražiti od poduzeća da to učine.

Jednom godišnje dotično državno regulatorno tijelo dostavlja Komisiji i ENISA-i sažeto izvješće o prijavama koje je primilo i o poduzetim akcijama u skladu s ovim stavkom.

▼M3

4. Uzimajući u najvećoj mjeri u obzir mišljenje ENISA-e, Komisija može donijeti odgovarajuće tehničke provedbene mjere radi usklađivanja mjera iz stavaka 1., 2. i 3., uključujući mjere kojima se određuju okolnosti, obrazac i postupci koji se primjenjuju prilikom prijavljivanja. Ove se tehničke provedbene mjere u najvećoj mogućoj mjeri temelje se na europskim i međunarodnim normama te ne sprječavaju države članice da donesu dodatne propise kako bi ispunili ciljeve utvrđene u stavcima 1. i 2.

Ove se provedbene mjere, kojima je cilj izmijeniti elemente ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući ju, donose u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 22. stavka 3.

*Članak 13.b.***Provedba i primjena**

1. Države članice osiguravaju da nadležna državna regulatorna tijela, kako bi provela članak 13.a., imaju ovlasti izdavati obvezujuće naputke, uključujući one koji se odnose na vremenske rokove provedbe, poduzećima koja daju na korištenje javne komunikacijske mreže ili pružaju javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge.

2. Države članice osiguravaju da nadležna državna regulatorna tijela imaju ovlasti zahtijevati od poduzeća koja daju na korištenje javne komunikacijske mreže ili pružaju javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge da:

- (a) dostave informacije potrebne za procjenu sigurnosti i/ili cjelovitosti svojih usluga i mreža, uključujući dokumente vezane uz sigurnosnu politiku; i
- (b) podnesu sigurnosnu procjenu, koju je izvršilo kvalificirano nezavisno tijelo ili nadležno državno tijelo, te rezultate te procjene stave na raspolaganje državnom regulatornom tijelu. Cijenu procjene plaća poduzeće.

3. Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela imaju sve potrebne ovlasti da ispituju slučajeve nepridržavanja odredaba, kao i njihove posljedice na sigurnost i cjelovitost mreža.

4. Te odredbe ne dovode u pitanje članak 3. ove Direktive.

▼B

POGLAVLJE IV.

OPĆE ODREDBE*Članak 14.***Poduzeća sa značajnom tržišnom snagom**

1. Kad se posebnim direktivama od državnih regulatornih tijela traži utvrđivanje ima li operator značajnu tržišnu snagu u skladu s postupkom navedenim u članku 16., primjenjuju se stavci 2. i 3. ovog članka.

▼ B

2. Smatra se da poduzeće ima značajnu tržišnu snagu ako, pojedinačno ili zajednički s drugima, uživa položaj koji je jednak vladajućem, tj. uživa položaj ekonomske snage zbog koje se može ponašati u značajnoj mjeri neovisno o konkurentima, kupcima i konačno, potrošačima.

U postupku utvrđivanja jesu li dva ili više poduzeća u zajedničkom vladajućem položaju na tržištu, državna regulatorna tijela posebno djeluju u skladu s pravom Zajednice i u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir smjernice za analizu tržišta i ocjenu značajne tržišne snage koje je Komisija objavila na temelju članka 15. Kriteriji koji se koriste pri toj ocjeni navedeni su u Prilogu II.

▼ M3

3. Kada poduzeće ima značajnu tržišnu snagu na određenom tržištu (prvo tržište), ono se također može navesti kao poduzeće koje ima značajnu tržišnu snagu na usko povezanom tržištu (drugo tržište), kada su veze između dva tržišta takve da dopuštaju da se tržišna snaga s prvog tržišta prenese na drugo tržište, čime se pojačava tržišna snaga tog poduzeća. Shodno tomu, mogu se primijeniti pravna sredstva kojima je cilj sprječavanje takvog prijenosa sukladno člancima 9., 10., 11. i 13. Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu), a kada se takva sredstva pokazuju nedostatnima, mogu se odrediti pravna sredstva sukladno članku 17. Direktive 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama).

▼ B*Članak 15.***▼ M3****Postupci utvrđivanja i određivanja tržišta**

1. Komisija, nakon javne rasprave, zajedno s državnim regulatornim tijelima, u najvećoj mjeri vodeći računa o mišljenju BEREC-a, u skladu sa postupkom iz članka 22. stavka 2., donosi Preporuku o mjerodavnim tržištima proizvoda i usluga (Preporuka). Preporukom se utvrđuju ona tržišta proizvoda i usluga u području elektroničkih komunikacija, čije značajke mogu biti takve da opravdavaju određivanje regulatornih obveza iz posebnih Direktiva, ne dovodeći u pitanje tržišta koja se mogu odrediti u posebnim slučajevima na temelju prava tržišnog natjecanja. Komisija određuje tržišta u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja.

▼ B

Komisija redovito preispituje preporuku.

2. Komisija objavljuje, najkasnije na dan stupanja na snagu ove Direktive, smjernice za analizu tržišta i ocjenu značajne tržišne snage (dalje u tekstu „smjernice”) koje su u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja.

▼ M3

3. Državna regulatorna tijela, u najvećoj mjeri uzimajući u obzir Preporuku i Smjernice, utvrđuju mjerodavna tržišta primjerena nacionalnim okolnostima, posebno mjerodavna geografska tržišta na svom državnom području, u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja. Državna regulatorna tijela pridržavaju se postupaka iz članaka 6. i 7. prije utvrđivanja tržišta koja se razlikuju od tržišta utvrđenih u Preporuci.

▼ M3

4. Komisija, nakon rasprave zajedno s državnim regulatornim tijelima, može, uzimajući u najvećoj mjeri u obzir mišljenje BEREC-a, donijeti odluku o utvrđivanju međudržavnih tržišta, djelujući u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 22. stavka 3.

▼ B*Članak 16.***Postupak analize tržišta****▼ M3**

1. Državna regulatorna tijela provode analizu mjerodavnih tržišta uzimajući u obzir tržišta utvrđena u Preporuci, te u najvećoj mjeri uzimajući u obzir Smjernice. Države članice osiguravaju da se ova analiza, prema potrebi, provodi u suradnji s državnim tijelima za tržišno natjecanje.

2. Kada se, na temelju stavaka 3. ili 4. ovog članka, članka 17. Direktive 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama) ili članka 8. Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu), od državnog regulatornog tijela zahtijeva da odredi hoće li odrediti, zadržati, izmijeniti ili ukinuti obveze za poduzeća, državno regulatorno tijelo određuje, na temelju svoje analize tržišta navedene u stavku 1. ovog članka, postoji li na mjerodavnom tržištu djelotvorno tržišno natjecanje.

▼ B

3. Kad državne regulatorno tijelo zaključi da je tržište konkurentno na učinkovit način, ono ne smije propisati ili zadržati bilo koju specifičnu regulatornu obvezu iz stavka 2. ovog članka. U slučajevima gdje već postoje specifične regulatorne obveze za taj sektor, ono povlači obveze koje su poduzećima nametnute na tom dotičnom tržištu. Stranke pogođene takvim povlačenjem obveza o tome se pravovremeno obavješćuju.

▼ M3

4. Kada državno regulatorno tijelo odredi da na nekom mjerodavnom tržištu ne postoji djelotvorno tržišno natjecanje, ono utvrđuje poduzeća koja samostalno ili zajednički imaju značajnu tržišnu snagu na tom tržištu u skladu s člankom 14., te državno regulatorno tijelo određuje takvim poduzećima primjerene posebne regulatorne obveze iz stavka 2. ovog članka, ili zadržava ili izmjenjuje takve obveze ako one već postoje.

5. U slučaju međudržavnih tržišta, utvrđenih u odluci iz članka 15. stavka 4., dotična državna regulatorna tijela zajednički provode analizu tržišta, u najvećoj mjeri uzimajući u obzir Smjernice, te sporazumno donose odluku da se regulatorne obveze iz stavka 2. ovog članka odrede, zadrže, izmijene ili ukinu.

6. Mjere donesene u skladu s odredbama stavaka 3. i 4. podložne su postupcima navedenim u stavcima 6. i 7. Državna regulatorna tijela provode analizu mjerodavnog tržišta i objavljuju odgovarajući prijedlog mjera u skladu s člankom 7.:

▼ M3

- (a) u roku od tri godine od donošenja prethodnih mjera koje se odnose na to tržište. Međutim, u iznimnim slučajevima, to se razdoblje može produljiti za do tri dodatne godine kada državno regulatorno tijelo Komisiji dostavi obrazloženje za predloženo produljenje, a Komisija nije uložila prigovor u roku od mjesec dana nakon primitka obavijesti o produljenju;
- (b) za tržišta o kojima Komisiji nije prethodno poslana obavijest, u roku od dvije godine nakon donošenja izmijenjene Preporuke o mjerodavnim tržištima; ili
- (c) za nove države članice, u roku od dvije godine nakon njihova pristupanja Uniji.

7. Kada državno regulatorno tijelo nije obavilo svoju analizu mjero-davnog tržišta utvrđenog u Preporuci u vremenskom roku utvrđenim stavkom 6., BEREC će, na zahtjev, pružiti pomoć dotičnom državnom regulatornom tijelu da dovrši analizu konkretnog tržišta i posebnih obveza koje je potrebno odrediti. Uz ovu pomoć dotično državno regulatorno tijelo, u roku od šest mjeseci, dostavlja prijedlog mjera Komisiji u skladu s člankom 7.

▼ B*Članak 17.***Normizacija**

1. Djelujući u skladu s postupcima navedenim u članku 22. stavku 2., Komisija sastavlja i objavljuje u *Službenom listu Europskih zajednica* popis ► **M3** neobavezne norme ◀ i/ili specifikacija koje će služiti kao osnova za poticanje usklađenog pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža, elektroničkih komunikacijskih usluga i pripadajuće opreme i usluga. Kad je potrebno, Komisija može, djelujući u skladu s postupkom navedenom u članku 22. stavku 2. i nakon savjetovanja s Odborom osnovanim Direktivom 98/34/EZ, zahtijevati da norme donesu europske normizacijske organizacija (Europski odbor za normizaciju (CEN), Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (Cenelec) i Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI)).

2. Države članice potiču upotrebu normi i/ili specifikacija navedenih u stavku 1. za pružanje usluga, tehničkih sučelja i/ili mrežnih funkcija, samo u onom opsegu koji je nužan za osiguravanje interoperabilnosti usluga i povećanja slobode izbora korisnicima.

Sve dok se norme i/ili specifikacije ne objave u skladu sa stavkom 1., države članice potiču primjenu normi i/ili specifikacija koje su donijele europske normizacijske organizacija.

▼ M3

U nedostatku takvih normi i/ili tehničkih specifikacija, države članice potiču provedbu međunarodnih normi ili preporuka koje su donijele Međunarodna telekomunikacijska unija (ITU), Europska konferencija poštanskih i telekomunikacijskih uprava (CEPT), Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO) i Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC).

▼ B

Kad postoje međunarodni norme, države članice potiču europske normizacijske organizacije da koriste te norme, ili njihove relevantne dijelove, kao temelj za uspostavljanje normi, osim u slučajevima kad bi takve norme ili relevantni dijelovi bili neučinkoviti.

3. Ako norme i/ili specifikacije navedene u stavku 1. nisu pravilno provedene tako da se interoperabilnost usluga u jednoj ili više država članica ne osigurava, primjena tih normi i/ili specifikacija može se propisati obveznom u skladu s postupkom navedenom u stavku 4., samo u onoj mjeri koja je potrebna za osiguranje navedene interoperabilnosti usluga i povećanja slobode izbora korisnicima.

▼ M3

4. Kada Komisija namjerava propisati obveznu provedbu određenih normi i/ili tehničkih specifikacija, ona objavljuje priopćenje u *Službenom listu Europske unije* i poziva sve zainteresirane strane da javno iznesu svoje primjedbe. Komisija poduzima primjerene provedbene mjere i propisuje obveznu provedbu normi, pozivajući se na njih kao na obvezne norme u popisu normi i/ili tehničkih specifikacija objavljenog u *Službenom listu Europske unije*.

5. Kada Komisija ocijeni da norme i/ili tehničke specifikacije iz stavka 1. više ne pridonose osiguranju usklađenih elektroničkih komunikacijskih usluga, ili da više ne zadovoljavaju potrebe korisnika ili da ometaju tehnološki razvoj, ona ih, djelujući u skladu sa savjetodavnim postupkom utvrđenim u članku 22. stavku 3., skida s popisa normi i/ili tehničkih specifikacija iz stavka 1.

▼ B

6. Ako Komisija smatra da norme i/ili specifikacije navedene u stavku 4. više ne doprinose pružanju usklađenih elektroničkih komunikacijskih usluga ili više ne zadovoljavaju potrebe potrošača ili sprečavaju tehnološki razvoj, ona ih, ► **M3** poduzimaju primjerene provedbene mjere i skidaju te norme i/ili tehničke specifikacije s popisa normi i/ili tehničkih specifikacija iz stavka 1. ◀

▼ M3

6.a. Provedbene mjere iz stavaka 4. i 6., kojima je cilj izmjena elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući ju, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 22. stavka 3.

▼ B

7. Ovaj se članak ne primjenjuje ni na jedan ključan zahtjev, specifikaciju sučelja ili usklađene norme na koje se primjenjuju odredbe Direktive 1999/5/EZ.

*Članak 18.***Interoperabilnost digitalnih interaktivnih televizijskih usluga**

1. S ciljem promicanja slobodnog protoka informacija, medijskog pluralizma i kulturne raznolikosti, države članice potiču, u skladu s odredbama članka 17. stavka 2.:

▼ B

- (a) davatelje digitalnih interaktivnih usluga za javnu distribuciju u Zajednici preko digitalnih interaktivnih televizijskih platformi, bez obzira na način prijenosa, na korištenje otvorenog API-ja;
- (b) davatelje sve opreme napredne digitalne televizije korištene za prijem digitalnih interaktivnih televizijskih usluga preko interaktivnih digitalnih televizijskih platformi, na usklađivanje s otvorenim API-jem u skladu s minimalnim zahtjevima odgovarajućih normi ili specifikacija;

▼ M3

- (c) pružatelji usluga i davatelji opreme digitalne televizije da suraduju pri osiguranju funkcionalno povezanih televizijskih usluga za krajnje korisnike s invaliditetom.

▼ B

2. Ne dovodeći u pitanje članak 5. stavak 1. točku (b) Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu), države članice potiču vlasnike API-ja na pružanje svih informacija potrebnih pružateljima digitalnih interaktivnih televizijskih usluga za pružanje svih usluga koje podupire API s punom funkcionalnošću, pod uvjetima koji su poštteni, razumni i nediskriminirajući te uz prikladnu naknadu.

▼ M3*Članak 19.***Postupci usklađivanja**

1. Ne dovodeći u pitanje članak 9. ove Direktive i članke 6. i 8. Direktive 2002/20/EZ (Direktiva o ovlaštenju), kada Komisija utvrdi da odstupanja između državnih regulatornih tijela u provedbi regulatornih zadaća utvrđenih u ovoj Direktivi i posebnim Direktivama mogu stvoriti zapreku unutarnjem tržištu, Komisija može, u najvećoj mjeri uzimajući u obzir mišljenje BEREC-a, dati preporuku ili donijeti odluku u vezi s usklađenom primjenom odredaba ove Direktive i posebnih Direktiva, kako bi promicala ostvarivanje ciljeva utvrđenih u članku 8.

2. Kada Komisija da preporuku sukladno stavku 1., ona djeluje u skladu s savjetodavnim postupkom iz članka 22. stavka 2.

Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela u najvećoj mjeri poštuju te preporuke pri obavljanju svojih zadaća. Kada državno regulatorno tijelo odluči ne pridržavati se preporuke, o tome obavješćuje Komisiju obrazlažući svoje stajalište.

3. Odluke donijete sukladno stavku 1. mogu uključiti samo utvrđivanje usklađenog ili koordiniranog pristupa radi rješavanja sljedećih predmeta:

- (a) nedosljedne provedbe općih regulatornih pristupa pri pravnom uređenju tržišta elektroničkih komunikacija prilikom primjene članaka 15. i 16. od strane državnih regulatornih tijela, kada to predstavlja prepreka unutarnjem tržištu. Takve se odluke ne odnose na posebne objave koje izdaju državna regulatorna tijela sukladno članku 7.a.;

U takvom slučaju, Komisija predlaže nacrt odluke samo:

▼ M3

- nakon isteka od najmanje dvije godine nakon donošenja Preporuke Komisije koja obuhvaća isti predmet, i
 - kada u najvećoj mjeri uzima u obzir mišljenje BEREC-a o donošenju takve odluke, koje BEREC daje u roku od tri mjeseca nakon zahtjeva Komisije;
- (b) brojevnog označavanja, uključujući brojeva područja, prenosivosti brojeva i identifikatora, sustava prevođenja brojeva i adresa, te pristup hitnoj službi brojem 112.
4. Odluka iz stavka 1., cilj koje je izmijeniti elemente ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donosi se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 22. stavka 3.
5. BEREC može, na osnovi vlastite inicijative, obavijestiti Komisiju jeli potrebno donijeti mjere sukladno stavku 1.

▼ B*Članak 20.***Rješavanje sporova među poduzećima****▼ M3**

1. U slučaju spora koji nastane u vezi s postojećim obvezama na temelju ove Direktive ili posebnih Direktiva između poduzeća koja daju na korištenje elektroničke komunikacijske mreže i pružaju elektroničke komunikacijske usluge određenoj državi članici, ili između takvih poduzeća i drugih poduzeća u toj državi članici koje imaju koristi od obveza pristupa i/ili veza koje proizlaze na temelju ove Direktive ili posebnih Direktiva, dotično državno regulatorno tijelo, na zahtjev bilo koje stranke i ne dovodeći u pitanje odredbe stavka 2., donosi obvezujuću odluku radi rješavanja spora u najkraćem mogućem roku, a u svakom slučaju, u roku od četiri mjeseca, osim u iznimnim okolnostima. Dotična država članica zahtijeva da sve stranke u potpunosti surađuju s državnim regulatornim tijelom.

▼ B

2. Države članice mogu donijeti odredbu kojom se državnom regulatornom tijelu omogućuje odbijanje rješavanja spora obvezujućom odlukom ako postoje drugi mehanizmi, posebno posredovanje, koji bi bolje doprinijeli pravovremenom rješavanju spora u skladu s odredbama članka 8. Državno regulatorno tijelo o tome obavješćuje stranke u sporu bez odlaganja. Ako nakon četiri mjeseca spor nije riješen, i ako stranka koja je tražila rješavanje spora nije iznijela isti pred sud, državno regulatorno tijelo, na zahtjev bilo koje stranke i u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od četiri mjeseca, donosi obvezujuću odluku radi rješavanja spora.

3. Pri rješavanju spora državno regulatorno tijelo donosi odluke radi postizanja ciljeva navedenih u članku 8. Sve obveze koju državno regulatorno tijelo nametne poduzeću s ciljem rješavanja spora, sukladne su s odredbama ove Direktive i posebnih direktiva.

4. Odluka državnog regulatornog tijela javno se objavljuje, uz poštovanje zahtjeva o poslovnoj tajni. Stranke u sporu dobivaju cjelovito obrazloženje o razlozima na kojima se ona zasniva.

▼ B

5. Postupci iz stavaka 1., 3. i 4. ne sprečavaju stranke u sporu da pokrenu postupak pred sudom.

▼ M3*Članak 21.***Rješavanje prekograničnih sporova**

1. U slučaju prekograničnog spora koji proizlazi, na temelju ove Direktive ili posebnih Direktiva, između stranaka u različitim državama članicama, te kada taj spor je u nadležnosti državnih regulatornih tijela iz više od jedne države članice, primjenjuju se odredbe iz stavaka 2., 3. i 4.

2. Bilo koja stranka može iznijeti spor pred dotična državna regulatorna tijela. Nadležna državna regulatorna tijela usklađuju svoje napore i imaju pravo savjetovati se s BEREC-om kako bi donijeli usklađeno rješenje spora u skladu s ciljevima iz članka 8.

Bilo koje obveze koje državna regulatorna tijela odrede poduzećima kao dio rješavanja spora u skladu su s ovom Direktivom i posebnim Direktivama.

Bilo koje državno regulatorno tijelo koje je nadležno u tom sporu može tražiti od BEREC-a da donese mišljenje u vezi s radnjom koju treba poduzeti u skladu s odredbama Okvirne direktive i/ili posebnih Direktiva kako bi se riješio spor.

Kada se takav zahtjev uputi BEREC-u, svako državno regulatorno tijelo nadležno za bilo koji dio spora čeka na mišljenje BEREC-a prije nego poduzme mjere radi rješavanja spora. Ovime se ne sprječava državna regulatorna tijela da poduzmu hitne mjere kada su nužne.

Bilo koje obveze koje državno regulatorno tijelo odredi nekom poduzeću pri rješavanju spora poštuju odredbe ove Direktive ili posebnih Direktiva te u najvećoj mjeri u obzir uzimaju mišljenje koje je donio BEREC.

3. Države članice mogu predvidjeti mogućnost da nadležna državna regulatorna tijela zajednički odbiju rješavanje spora kada postoje drugi mehanizmi, uključujući posredovanje, koji bi uspješnije pridonijeli pravovremenom rješavanju spora u skladu s odredbama članka 8.

O tome bez odgode obavješćuju stranke. Ako se spor ne riješi u roku od četiri mjeseca, a kada stranka, koja traži rješavanje spora, nije spor iznijela pred sud, te ako bilo koja od stranaka to zahtijeva, državna regulatorna tijela usklađuju svoje napore kako bi riješila spor u skladu s odredbama iz članka 8., i u najvećoj mjeri uzimaju u obzir bilo koje mišljenje koje je donio BEREC.

4. Postupak iz stavka 4. ne sprječava nijednu stranku da predmet iznese pred sud.

*Članak 21.a.***Sankcije**

Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju u slučaju kršenja nacionalnih odredaba donesenih sukladno ovoj Direktivi i posebnim Direktivama, te donose sve potrebne mjere kako bi osigurale

▼ M3

da se one provedu. Predviđene sankcije moraju biti primjerene, učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice dostavljaju te odredbe Komisiji do 25. svibnja 2011. te je, bez odgode, obavješćuju o bilo kojoj naknadnoj izmjeni koje na njih utječu.

▼ B*Članak 22.***Odbor**

1. Komisiji pomaže Odbor („Odbor za komunikacije”).
2. Kod upućivanja na ovaj stavak, primjenjuju se članci 3. i 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezinog članka 8.

▼ M3

3. Prilikom upućivanja na ovaj stavak, primjenjuje se članak 5.a. stavci 1. do 4. i članak 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezinog članka 8.

▼ B*Članak 23.***Razmjena informacija**

1. Komisija Odboru za komunikacije dostavlja sve relevantne informacije o ishodu redovnih savjetovanja s predstavnicima mrežnih operatora, davatelja usluga, korisnika, potrošača, proizvođača i sindikata, kao i trećih zemalja i međunarodnih organizacija.
2. Odbor za komunikacije, uzimajući u obzir politiku Zajednice o elektroničkim komunikacijama, potiče razmjenu informacija među državama članicama i između država članica i Komisije o situaciji i razvoju regulative za elektroničke komunikacijske mreže i usluge.

*Članak 24.***Objavljivanje informacija**

1. Države članice osiguravaju javno objavljivanje redovno ažuriranih informacija u vezi s primjenom ove Direktive i posebnih direktiva na način koji omogućava jednostavan pristup tim informacijama svim zainteresiranim stranama. One objavljuju obavijest u svojim nacionalnim službenim listovima o tome kako i gdje se te informacije objavljuju. Prva takva obavijest objavljuje se prije datuma primjene iz članka 28. stavka 1. podstavka 2., a zatim se obavijest objavljuje svaki put kad dođe do promjena u informacijama koje on sadrži.
2. Države članice šalju Komisiji primjerak svih takvih obavijesti u vrijeme objavljivanja. Komisija dostavlja te informacije Odboru za komunikacije prema potrebi.

▼ B*Članak 25.***Postupci preispitivanja**

1. Komisija periodično preispituje funkcioniranje ove Direktive i podnosi izvješća Europskom parlamentu i Vijeću, prvi put ne kasnije od tri godine nakon datuma primjene navedenog u članku 28. stavku 1. drugom podstavku. U tu svrhu Komisija može od država članica zatražiti informacije, koje one dostavljaju bez nepotrebnog odlaganja.

POGLAVLJE V.

ZAVRŠNE ODREDBE*Članak 26.***Stavljanje izvan snage**

Slijedeće Direktive i Odluke stavlja se izvan snage od datuma primjene iz članka stavka 1. drugog podstavka:

- Direktiva 90/387/EEZ,
- Odluka Vijeća 91/396/EEZ od 29. srpnja 1991. o uvođenju jedinstvenog europskog broja za hitne službe ⁽¹⁾,
- Direktiva Vijeća 92/44/EEZ od 5. lipnja 1992. o primjeni otvorenog pristupa mreži na iznajmljene vodove ⁽²⁾,
- Odluka Vijeća 92/264/EEZ od 11. svibnja 1992. o uvođenju standardnog međunarodnog pristupnog telefonskog koda u Zajednici ⁽³⁾,
- Direktiva 95/47/EZ,
- Direktiva 97/13/EZ,
- Direktiva 97/33/EZ,
- Direktiva 98/10/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 1998. o primjeni otvorenog pristupa mreži (ONP) na govornu telefoniju i o univerzalnim uslugama za telekomunikacije u okruženju tržišnog natjecanja ⁽⁴⁾.

▼ M3**▼ B***Članak 28.***Prenošenje**

1. Države članice donose i objavljuju zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 24. srpnja 2003. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

One primjenjuju te mjere od 25. srpnja 2003.

⁽¹⁾ SL L 217, 6.8.1991., str. 31.

⁽²⁾ SL L 165, 19.6.1992., str. 27. Direktiva kako je izmijenjena Odlukom Komisije 98/80/EZ (SL L 14, 20.1.1998., str. 27.).

⁽³⁾ SL L 137, 20.5.1992., str. 21.

⁽⁴⁾ SL L 101, 1.4.1998., str. 24.

▼ B

2. Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa.
3. Države članice Komisiji dostavljaju tekst odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva i svih kasnijih izmjena tih odredaba.

Članak 29.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europskih zajednica*.

Članak 30.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

▼ M3

▼ **M3***PRILOG II.***Mjerila koja rabe državna regulatorna tijela kod procjene zajedničkog prevladavajućeg položaja u skladu s drugim podstavkom članka 14. stavka 2.**

U smislu članka 14., može se utvrditi da dva ili više poduzeća zajednički imaju prevladavajući položaj ako, čak i bez strukturne ili drugih veza između njih, djeluju na tržištu koje obilježava nedostatak djelotvornog tržišnog natjecanja i na kojemu nijedno samostalno poduzeće nema značajnu tržišnu snagu. U skladu s mjerodavnim pravom Zajednice i sudskom praksom Suda pravde Europskih zajednica o zajedničkom prevladavajućem položaju, to je vjerojatno slučaj kada je tržište koncentrirano i pokazuje određeni broj odgovarajućih značajki od kojih, u odnosu na elektroničke komunikacije, najrelevantnije mogu biti sljedeće:

- mala prilagodljivost potražnje,
- slični tržišni udjeli,
- velike zakonske ili gospodarske zapreke ulasku na tržište,
- vertikalna integracija s udruženim odbijanjem ponude,
- nedostatak protutežne kupovne moći,
- nedostatak potencijalnog tržišnog natjecanja.

Gore navedeni popis je indikativan i nije potpun, kao što ni mjerila nisu kumulativna. Popis je, prije svega, namijenjen samo za prikazivanje vrste dokaza koji bi se mogao uporabiti za potkrepu tvrdnji o postojanju zajedničkog prevladavajućeg položaja.